

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา : ศิลปะการแสดงศึกษา
พฤษภาคม 2558

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา : ศิลปะการแสดงศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา : ศิลปะการแสดงศึกษา

พฤษภาคม 2558

พันธุ์ชิตา เดชครุฑ. (2558). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา : ศิลปะการแสดงศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. : อาจารย์ที่ปรึกษาปรินิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย.

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้เรื่องศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่ส่งเสริมความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น ดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้เรื่องศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่ส่งเสริมความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนเรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

DEVELOPING REGIONAL LEARNING PROGRAM ON "PLENG KORAT' FOLKPERFORMANCE"
FOR MATTHAYOM 2 STUDENTS OF WAT PHORM RAJ SCHOOL,
PAK THONG CHAI DISTRICT,NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

Presented in Partial Fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Art Education
at Srinakharinwirot University

May 2015

Phunchita Dtkhrut. (2015). *Developing Regional Learning Program on “PLENG KORAT’ FolkPerformance” for Matthayom 2 Students of Wat Phorm Raj School,Pak Thong Chai District,Nakhon Ratchasima Province*. Master thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committer: Assistant Professor Dr.Rawiwan Wanwichai

The objectives of this research were 1) to develop a Regional Learning Program in arts subject on “Pleng Korat’ folk performance’ for the purpose of local cultural awareness, 2) to compare academic achievement before and after the Regional Learning Program on ‘Pleng Korat’ folk performance’ and 3) to study satisfaction of Matthayom 2 students towards the Regional Learning Program on “Pleng Korat’ folk performance’ : a case study of Matthayom 2 students of Wat Phorm Raj School,Pak Thong Chai District, Nakhon Ratchasima Province.

Developing Regional Learning Program in arts subject on “Pleng Korat’ folk performance for Matthayom 2 students using following steps; 1) Study of basic information 2) Developing Regional Learning Program 3) Experimenting Regional Learning Program on “PLENG KORAT’ FolkPerformance” for Matthayom 2 Students of Wat Phorm Raj School,Pak Thong Chai District,Nakhon Ratchasima Province

It was found from the results of the research that the students’ average academic achievement score after the Regional Learning Program on ‘Pleng Korat’ folk performance are higher than that before the Regional Learning Program on ‘Pleng Korat’ folk performance with statistical significance at .01

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ของ

พัฒนชีตา เดชครุฑ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา (ศิลปะการแสดงศึกษา)
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติกรณ์ นพอดมพันธ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ)

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาแนะนำและให้คำปรึกษา ความใส่ใจอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติกร ณพอุดมพันธ์ อาจารย์ ดร.สุขสันติ แวงวรรณ กรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ คำแนะนำ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน และวิทยากรท้องถิ่น ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือให้ถูกต้อง รวมถึงทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการในปริญญานิพนธ์เล่มนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรหมราช คณะครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี ตลอดจนผู้ปกครองของนักเรียนทุกท่าน ที่เป็นกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณบิดา มารดาและญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้านให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คุณค่าทั้งหลายที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูทเวที่แด่บิดา มารดา และบูรพาจารย์ที่เคยอบรมสั่งสอน ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

พนัสนิศา เดชครุฑ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	4
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	4
ขอบเขตเนื้อหา	4
ระยะเวลาในการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
สมมุติฐานในการวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	7
กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	12
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3	12
สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	12
มาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	13
มาตรฐานการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศ	14
ตัวชี้วัดและพฤติกรรมแสดงออกของผู้เรียน	16
สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	17
ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย
การกำหนดประชากร	37
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ผลการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน	47
ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
ผลการศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	48
ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	48
ผลการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	49
ผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้	50
ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	51
ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	51
ผลการประเมินผลจากแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	53
ผลการประเมินผลจากผลงาน	54
ผลจากการประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์	54
ผลจากการศึกษาความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น	56
5	สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
ความมุ่งหมายของการวิจัย	59
ความสำคัญของการวิจัย	59
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	59

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล	61
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	61
สรุปผลการวิจัย	62
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	66
บรรณานุกรม	67
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก	70
ภาคผนวก ข	79
ภาคผนวก ค	
ภาคผนวก ง	98
ภาคผนวก จ	100
ประวัติย่อผู้วิจัย	123

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	13
2 มาตรฐานการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นเพื่อจัดการเรียนรู้.....	14
3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของผู้เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	15
4 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	16
5 หน่วยการเรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช.....	40
6 หน่วยการเรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช (แก้ไข).....	40
7 คำนำนักจำนวนข้อสอบ ในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	43
8 ผลการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น.....	49
9 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนน จากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน.....	53
10 คะแนนผลงานการนำเสนอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลง โคราช.....	54
11 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน.....	55
12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช.....	55
13 สรุปผลการประเมินความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและ ความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช.....	56
14 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	96
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	97
16 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	99

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

- 1 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน
เพลงโคราช.....

119

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อิทธิพลของเทคโนโลยีเข้ามา มีบทบาทสำคัญทำให้ศิลปวัฒนธรรมของไทยอันมีเอกลักษณ์โดดเด่นและอยู่คู่ชาติไทยมาช้านาน กำลังถูกลดทอนลงและอาจสูญหายไปตามกาลเวลา มรดกทางวัฒนธรรมในแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น โบราณวัตถุ โบราณสถาน วรรณกรรม ศิลปกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ไม่เว้นแม้กระทั่ง การดำเนินชีวิต ประเพณีต่าง ๆ รวมไปถึงค่านิยมของคนในชาติไทยถูกละเลยและมองข้าม ความสำคัญ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยได้รับผลกระทบ เยาวชนไม่ทราบถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากเหตุผลดังกล่าว ปัจจุบันการพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศไทยนั้นได้มีการพัฒนา เป็นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2551 โดยนำข้อมูลมาจากแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มาปรับให้มีความเหมาะสมโดยใช้มาตรฐานการเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทางด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม โดยมีสาระการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลาง ของประเทศที่ใช้ในปัจจุบันและมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาและพัฒนาศักยภาพ ของผู้เรียนให้สูงขึ้นสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย และความเป็นสากลรวมทั้งมีความสามารถในการประกอบอาชีพหรือการศึกษาต่อตามความถนัด และความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งหลักสูตรขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 8 กลุ่มสาระ หนึ่งใน 8 กลุ่มสาระ คือกลุ่มสาระศิลปะซึ่งได้รวมด้วยดนตรี-นาฏศิลป์

รายวิชานาฏศิลป์มีความสำคัญและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ในการวัดผลประเมินผลของ กลุ่มสภานาฏศิลป์ไทยนั้นจากมาตรฐานการเรียนรู้ระบุไว้ว่าต้องการให้วัดผลประเมินผลตามสภาพ ความเป็นจริงและใช้วิธีการที่หลากหลาย การประเมินทางด้านนาฏศิลป์ไทยส่วนใหญ่จะเป็น กระบวนการในการวัดทางทักษะภาคปฏิบัติด้านนาฏศิลป์ไทย

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีการส่งเสริมทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันโดดเด่นควรที่จะอนุรักษ์สืบทอดเอาไว้ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ได้เห็นความสำคัญของนโยบายดังกล่าว จึงได้กำหนดตัวชี้วัดและ พฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนในสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วย การสร้างงานแกะสลักหินทราย การอ่าน การเขียนบทเพลงโคราช การร้องเพลงโคราช และลิเก โคราช อ่านเขียนโน้ตดนตรีที่ใช้ประกอบวงมโหรี วงปี่พาทย์ โดยในมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ.2.2 กำหนดไว้ว่าผู้เรียน มีความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล

และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 18)

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กล่าวว่า เพลงโคราชเป็น เพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวไทโคราช เป็นเพลงปฎิพากย์ (โต้ตอบ) ที่ไม่มีดนตรีประกอบการขับร้องเหมือนเพลงพื้นบ้านไปภาคอื่นๆ แต่มีความสนุกสนานด้วยภาษาที่คมคาย ลีลาการร้อง และการรำที่กระชับใจชาวโคราชมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการขับร้องเกี่ยวกันระหว่างหญิงชาย โดยอาศัยปฏิภาณของหมอเพลงเป็นสำคัญ ระยะแรกเพลงโคราชนั้นเนื้อร้องและทำนองไม่มีระเบียบแบบแผนบางครั้งไม่มีการแต่งไว้ล่วงหน้ามีทำนองง่าย ๆ และซ้ำ ๆ เนื้อร้องอาจจะสั้นหรือยาวก็ได้เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน ต่อมาพัฒนารูปแบบของกลอนเพลงกำหนดจังหวะ และมีสัมผัสสระกลอนเพลงมีหลายรูปแบบ เพลงโคราช แต่เดิมจะอุทิศด้วยภาษาโคราชที่เข้าไป กระบจิตรใจ อารมณ์และความรู้สึกของชาวโคราชได้อย่างชัดเจน แต่ปัจจุบันภาษาโคราชค่อนข้างจะเลือนรางไป ภาษาในเพลงโคราชเป็นภาษากลางสำเนียงโคราช

เพลงโคราชในสมัยปัจจุบันอาจมีการแสดงอื่นๆ เข้ามาแทรกเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้ฟังคลายความล้าจากการฟังหรือแทรกเพื่อทำตามคำขอของผู้ฟังผู้ชมก็ได้ เช่น มุขตลกแทรก ลำตัด เพลงฉ่อย หมอลำ เพลงลูกทุ่ง แห่ เป็นต้น ขณะนี้มีการแสดงดนตรีประกอบการว่าเพลงโคราช มีหางเครื่อง เรียกว่า โคราชประยุกต์ ตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม อาจกล่าวได้ว่าเพลงโคราชและภาษาโคราชเป็นสิ่งคู่กัน เมื่อเพลงโคราชยังมีลมหายใจอยู่ภาษาโคราชก็จะยังอยู่ トラบใดที่ภาษาโคราชยังอยู่เพลงโคราชจะไม่เพียงมีลมหายใจเท่านั้น แต่จิตวิญญาณของเพลงที่แสดงออกทางภาษาได้ช่วยรักษาภาษาโคราชไว้ อันจะทำให้เพลงโคราชเป็นเพลงเฉพาะถิ่นตลอดไป(สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 28)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า เพลงโคราช เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีอัตลักษณ์เป็นแบบเฉพาะของจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้แสดงถึงตัวตนและสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจังหวัดนครราชสีมา การลงพื้นที่ศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบได้ว่าผู้เรียนได้เรียนในทฤษฎีเบื้องต้นโดยมีครูเป็นผู้สอน ดังนั้นจึงทำให้ผู้เรียนยังไม่รู้สึกตระหนักรู้ถึงคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 อันจะก่อให้เกิดการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่เยาวชน เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาและความสำคัญ อนุรักษ์ สืบทอด เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช ที่มีแนวโน้มการสืบทอดที่ลดลงไป วิธีการสำคัญที่จะทำให้การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชยังคงอยู่อย่างมีคุณค่า คือการนำมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนผ่านกระบวนการจัดการศึกษา จึงได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช โดยจัดทำเป็นรายวิชาใน

สาระการเรียนรู้เพิ่มเติมกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ.2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล โดยได้บูรณาการกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ.3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 18) เพื่อจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีความรู้เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช อันจะเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความตระหนักรู้คุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้เรื่องศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่ส่งเสริมความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เรื่องการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่น เพลงโคราช ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่น และส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยคือ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้

เพิ่มเติม มีขอบเขตและเนื้อหา ดังนี้ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง การเขียนเพลงโคราช ลักษณะการร้อง การรำของเพลงโคราช ดนตรีและลักษณะของเพลงโคราชในปัจจุบัน และการนำเสนอผลงาน

ระยะเวลาในการวิจัย

การทดลองสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ใช้เวลาในการทำวิจัย 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมง โดยการใช้หลักสูตร 16 ชั่วโมง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง สาระการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในท้องถิ่น

2. **การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น** หมายถึง การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในท้องถิ่น เป็นการสร้างรายวิชาใหม่ที่อยู่ในสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม อีกทั้งเป็นการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในลักษณะหลักสูตรระยะสั้น ใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง การเขียนเพลงโคราช ลักษณะการร้อง การรำของเพลงโคราช ดนตรีและลักษณะของเพลงโคราชในปัจจุบัน และการนำเสนอผลงาน

3. **การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช** หมายถึง การแสดงที่เนื้อร้องและทำนอง บางครั้งไม่มีการแต่งไว้ล่วงหน้ามีทำนองง่าย ๆ และซ้ำ ๆ เนื้อร้องอาจจะสั้นหรือยาวก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชน ต่อมาพัฒนารูปแบบของกลอนเพลงกำหนดจังหวะ และมีสัมผัสสระกลอนเพลงมีหลายรูปแบบว่าเพลงโดยเฉพาะในบทที่ค่อนข้างมีจังหวะในการว่าเพลงคงที่ หมอเพลงมักจะรำเป็นคู่ บางครั้งรำยั่วฝั่งตรงข้าม หรือเพื่อผ่อนคลายอิริยาบถท่ารำของหมอเพลงแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะรำอย่างไรก็ได้ไม่จำกัดขึ้นอยู่กับบุคลิกของหมอเพลงแต่ละคน

4. **เพลงโคราชดั้งเดิม** หมายถึง การร้องกลอนโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยไม่ใช้ดนตรีแต่ใช้การปรบมือและกระต๊อบทำเป็นการให้จังหวะประกอบการรำและการร้อง เพลงโคราชมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณและเป็นที่นิยมกันมากในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3

5. เพลงโคราชปัจจุบัน หมายถึง เพลงโคราชที่มีการนำเครื่องดนตรีไฟฟ้ามาใช้ และนำเพลงลูกทุ่งมาร้องแทรกบทเจรจาเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน มีท่วงเครื่องประกอบการร้อง แทรกบทเจรจา เนื้อหาที่ใช้แสดงเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบวัดความรู้เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแผนการจัดการ เรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้น เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลง โคราช กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นข้อสอบแบบปรนัยชนิด เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน รวมเป็นคะแนนเต็ม 20 คะแนน

8. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในทางที่ดีต่อการเรียน เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วัดได้จาก แบบทดสอบความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

9. เขียนเพลง หมายถึง การแต่งเพลงโคราชไว้ล่วงหน้ามีลักษณะทำนองง่ายๆ และ ซ้ำๆ เนื้อร้องอาจจะสั้นหรือยาวก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชน ในรูปแบบของกลอนเพลงกำหนดจังหวะ และมีสัมผัสสระกลอนเพลงหลายรูปแบบ

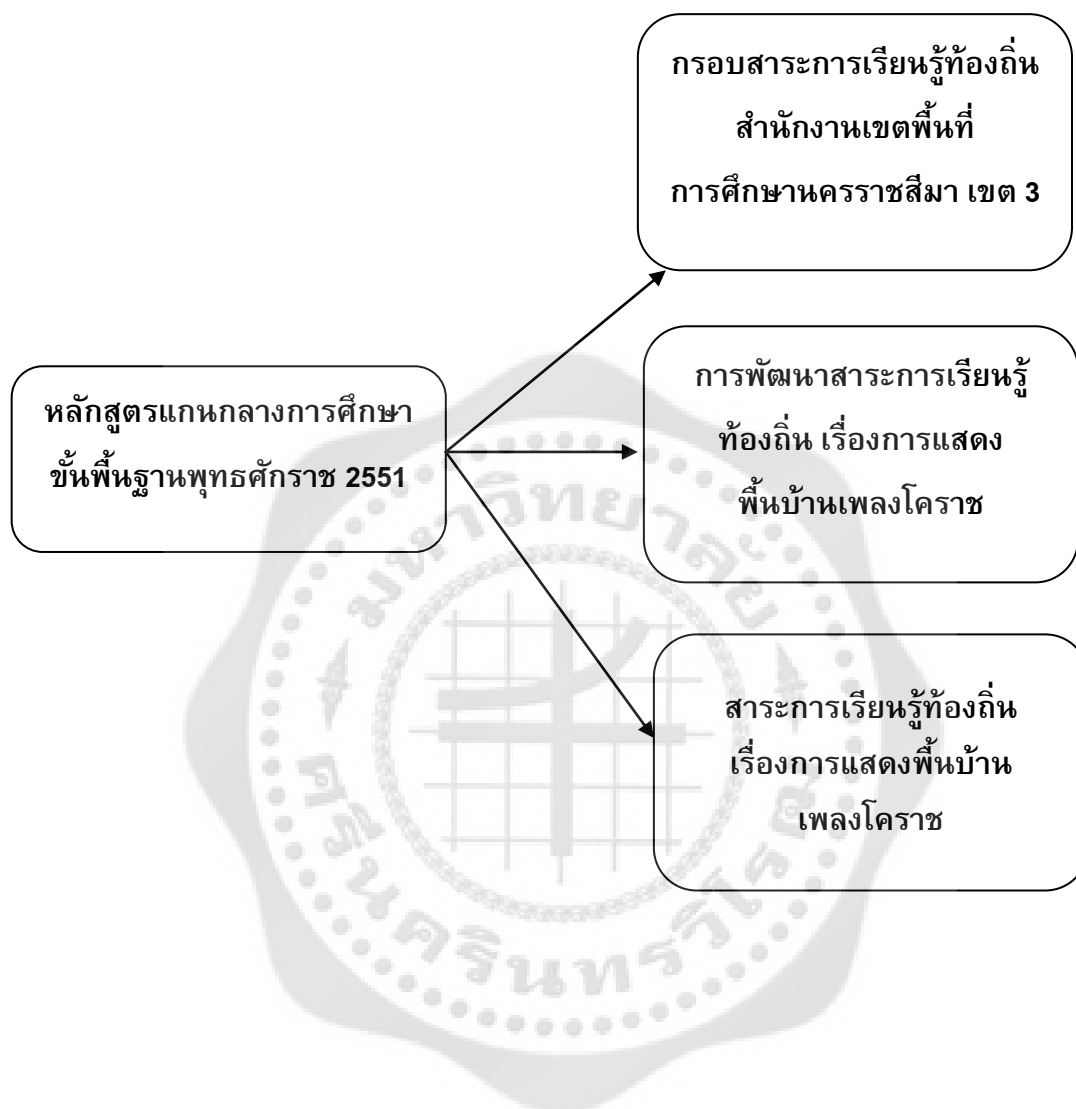
สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. นักเรียนที่เรียนโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น

3. นักเรียนที่เรียนโดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความพึงพอใจที่ดีต่อการเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
2. กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
4. ประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. ทฤษฎีการเรียนรู้

1.หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาทุกสังกัดที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 3)

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนา หลักสูตรนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับ สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมการใช้ และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 35)

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนา หลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและ จุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่นโดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่ เป็น ความต้องการในระดับชาติ พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับ ท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 35)

1.2 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 4)

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 5)

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1.5 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.5.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม

รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

1.5.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

1.5.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

1.5.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

1.5.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ.2551:6)

1.6 คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 7)

1.7 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1.7.1 หลักการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 25)

1.7.2 กระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 25)

1.7.3 การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ และบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 25)

1.8 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 28)

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ต้นสังกัดอื่นๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติม ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 35)

หลักสูตรแกนกลางที่พัฒนาจากส่วนกลางอันเป็นหลักสูตรแม่บทนั้น ถ้าผู้สอนได้นำไปใช้อย่างมีการวิเคราะห์ พิจารณา และประเมินผลการสอน จะพบว่า มีเนื้อหาสาระบางอย่างไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น จึงควรพัฒนาหลักสูตรด้วยวิธีการปรับหลักสูตรแกนกลางให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยไม่มีผลกระทบใดๆต่อหลักสูตรแกนกลาง (วิชัย ประสิทธิ์วิฑูรย์. 2542: 141)

จากที่ได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า การที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการดำเนินชีวิต และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ จำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงถือได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสังคมไทย

2. กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถพร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษาได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานกฤษฎีกา. 2542)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ได้ศึกษาข้อมูลความคิดเห็นของชุมชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการจัดการศึกษา ได้สะท้อนภาพเด็กที่พึงประสงค์ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและด้านจริยธรรม ความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นใน อำเภอวังน้ำเขียว อำเภอเสิงสาง อำเภอ ปักธงชัย และอำเภอครบุรี โดยนำมากำหนดเป็น “กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น” ของเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 3 นำเสนอต่อกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศ การศึกษาได้พิจารณาให้ความเห็นชอบ และได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบและประกาศใช้ เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2552: 2)

2.1 การกำหนดขอบข่ายเนื้อหา “สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น”

ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้เรื่องของท้องถิ่น ตั้งแต่เรื่องที่ใกล้ตัวที่สุด ไปจนถึงเรื่องไกลตัวที่สุด ครอบคลุมตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค ซึ่งอาจกำหนดให้เรียนตามความยากง่ายของเนื้อหา เป็นลำดับขั้น เช่น ระดับชั้นที่ 1-2 อาจต้องเริ่มเรียนรู้ตั้งแต่ประวัติความเป็นมาของครอบครัวของตนเอง เพื่อให้เกิดความรักความผูกพันในครอบครัว รวมถึงความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษของตน (ในแง่ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น) หรือเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน ลำดับไปจนถึงประวัติหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ส่วนระดับชั้นที่ 3-4 อาจเน้นเรื่องของท้องถิ่นที่มีรายละเอียดมากขึ้น ตั้งแต่ระดับอำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค ซึ่งสามารถสอดแทรกหรือบูรณาการเนื้อหา กิจกรรมได้ในการจัดการเรียนรู้ ทุกระดับชั้น โดยครูผู้สอนพิจารณาเลือกรายละเอียดเนื้อหาตามความเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2552: 18)

2.2 สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม บริบทของท้องถิ่น รวมถึงความสอดคล้อง

กับวิสัยทัศน์ จุดเน้นของสถานศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น “จังหวัดนครราชสีมา” ซึ่งสถานศึกษาวิเคราะห์ สอดแทรกลงในสาระการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มสาระ หรือรายวิชา ควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1. ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้พื้นฐาน
2. การบูรณาการให้เกิดองค์ความรู้ ที่ผสมผสานระหว่างสาระการเรียนรู้พื้นฐานกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องที่ใกล้ตัวผู้เรียนมากที่สุดตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน หรือหมู่บ้าน สอดคล้อง เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2552: 19) ดังตาราง 1

ตาราง 1 มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2552: 64)

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	มาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
	มาตรฐานที่ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล
	มาตรฐานที่ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล
	มาตรฐานที่ 2.3 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

ตาราง 2 มาตรฐานการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศของท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2552: 65)

มาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น	ข้อมูลสารสนเทศสำคัญของท้องถิ่น เพื่อการจัดการเรียนรู้
มาตรฐานที่ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็น คุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และสากล	- แกะสลักหินทราย บุไผ่ - ผ้าทอมือ ชั้ประวัง - เครื่องปั้นดินเผา หนองผักไธ - โบราณสถานถ้ำวัวแดง ครบุรี - ภาพวาดฝาผนัง ถ้ำวัวแดง ครบุรี - ปรำงค์ครบุรี - ปรำงค์นาแค ปักธงชัย - ผ้าไหม ปักธงชัย - ศิลปะการพนทราย ครบุรี - เครื่องปั้นดินเผาด่านเกวียน
มาตรฐานที่ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง ดนตรีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล	- เพลงโคราช ลีเก
มาตรฐานที่ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่าง นาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็น คุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล	- บวงสรวงย่าโม ปักธงชัย ครบุรี - วังน้ำเขียว เลิงสาง - บวงสรวงศาลปู่ตา ปักธงชัย - ราผีฟ้อน ปักธงชัย ครบุรี - วงมโหรี วงปี่พาทย์

ตาราง 3 ตัวชี้วัดและพฤติกรรมการแสดงออกของผู้เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา นครราชสีมา เขต 3. 2552: 66)

พฤติกรรมแสดงออก	
ประถมศึกษาปีที่ 1	ระบุข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาในท้องถิ่น
ประถมศึกษาปีที่ 2	ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาในท้องถิ่น
ประถมศึกษาปีที่ 3	- เล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของภาพวาดฝาผนังถ้ำวัดแดงครบุรี - อธิบายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สร้างงานเครื่องปั้นดินเผาในท้องถิ่น
ประถมศึกษาปีที่ 4	ระบุเกี่ยวกับเครื่องใช้ประกอบพิธีบวงสรวงยาโม
ประถมศึกษาปีที่ 5	บรรยายส่วนประกอบของเครื่องใช้ประกอบพิธีบวงสรวงยาโม
ประถมศึกษาปีที่ 6	- ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายผ้าไหมปักธงชัย ผ้าฝ้ายทอมือชัยระวีง และสามารถออกแบบลายผ้าไหมผ้าฝ้ายอย่าง สร้างสรรค์ - ศึกษารูปแบบวิธีการรำผีพ้องปักธงชัย
มัธยมศึกษาปีที่ 1	- ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสร้างงานแกะสลักหินทราย - ศึกษาและเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของเพลงโคราช และลิเกโคราช - ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติวงมโหรี วงปี่พาทย์
มัธยมศึกษาปีที่ 2	- สร้างงานแกะสลักหินทราย - อ่าน เขียนบทเพลง ร้องโคราช และลิเกโคราช - อ่าน เขียนโน้ตดนตรีที่ใช้ประกอบวงมโหรี วงปี่พาทย์
มัธยมศึกษาปีที่ 3	- สามารถนำเพลงโคราช และลิเกโคราชไปใช้ได้อย่างสร้างสรรค์ - สามารถรวบรวมวงมโหรีและวงปี่พาทย์ได้อย่างสร้างสรรค์
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6	วิเคราะห์การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้าง งานแกะสลักหินทราย ศิลปะการพ่นทราย ร้องเพลงโคราชแบบเดี่ยว และรวมวง โดยเน้นเทคนิคการแสดงออกและคุณภาพของการแสดง นำเพลงโคราช ไปประยุกต์ใช้ในงานอื่น

จากแนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแต่งพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม สิ่งที่จะสามารถบอกได้ว่าการดำเนินงานการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด คือตัวชี้วัด ดังที่ ศิริพงษ์ ปุณประเสริฐ ได้สรุปเกี่ยวกับตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ศิริพงษ์ ปุณประเสริฐ, 2555: ออนไลน์) ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ระดับ : หน่วยงาน/บุคคล	ตัวชี้วัดความสำเร็จ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	มีเอกสารกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ของเขตพื้นที่การศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมสารสนเทศสำคัญของท้องถิ่น/จุดเน้นของสถานศึกษาเป็นไปตามความต้องการของชุมชนและมีความยืดหยุ่นที่สถานศึกษาสามารถนำไปจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นได้
สถานศึกษา	มีเอกสาร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของเขตพื้นที่การศึกษาและจุดเน้นของสถานศึกษา/ชุมชน ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปวางแผนจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กได้
ครูผู้สอน	มีแผนการจัดการเรียนรู้ มีสื่อประกอบการเรียนการสอน และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ที่ปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
นักเรียน	มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะการปฏิบัติในประเด็นสำคัญ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนดไว้

3. สารและมาตรฐานการเรียนรู้ศิลปะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ มีทักษะวิธีการทางศิลปะ เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างอิสระในศิลปะแขนงต่างๆ(กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 182) ประกอบด้วยสาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ มีความรู้ความเข้าใจ องค์ประกอบศิลป์ ทักษะธาตุ สร้างและนำเสนอผลงานทางทัศนศิลป์จากจินตนาการ โดยสามารถใช้ อุปกรณ์ที่เหมาะสม รวมทั้งสามารถใช้เทคนิค วิธีการของศิลปินในการสร้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานศิลปะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทยและสากล ชื่นชม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ดนตรี มีความรู้ ความเข้าใจ องค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่างๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ นาฏศิลป์ มีความรู้ ความเข้าใจ องค์ประกอบนาฏศิลป์ แสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ ใช้ศัพท์เบื้องต้นทางนาฏศิลป์ วิเคราะห์วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่างๆ ประยุกต์ใช้นาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล

3.1 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดสารและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 18)

3.1.2 สารที่ 1 ทักษะศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3.1.3 สารที่ 2 ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3.1.4 สารที่ 3 นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 เข้าใจ และแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551:18)

3.2 คุณภาพผู้เรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 184)

3.2.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับ รูปร่าง รูปทรง และจำแนกทัศนธาตุของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและงานทัศนศิลป์ มีทักษะพื้นฐานการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างงานวาดภาพระบายสี โดยใช้เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ภาพปะติด และงานปั้น งานโครงสร้างเคลื่อนไหวอย่างง่าย ๆ ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกจากเรื่องราว เหตุการณ์ ชีวิตจริง สร้างงานทัศนศิลป์ตามที่ตนชื่นชอบ สามารถแสดงเหตุผลและวิธีการในการปรับปรุงงานของตนเอง

รู้และเข้าใจความสำคัญของงานทัศนศิลป์ในชีวิตประจำวัน ที่มาของงานทัศนศิลป์ ในท้องถิ่น ตลอดจนการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

รู้และเข้าใจแหล่งกำเนิดเสียง คุณสมบัติของเสียง บทบาทหน้าที่ ความหมาย ความสำคัญของบทเพลงใกล้ตัวที่ได้ยิน สามารถท่วงทกลอน ร้องเพลง เคาะจังหวะ เคลื่อนไหวร่างกาย ให้สอดคล้องกับบทเพลง อ่าน เขียน และใช้สัญลักษณ์แทนเสียงและเคาะจังหวะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับดนตรี เสียงขับร้องของตนเอง มีส่วนร่วมกับกิจกรรมดนตรีในชีวิตประจำวัน

รู้และเข้าใจเอกลักษณ์ของดนตรีในท้องถิ่น มีความชื่นชอบ เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของดนตรีต่อการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น

สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ สามารถแสดงท่าทางประกอบจังหวะเพลงตามรูปแบบนาฏศิลป์ มีมารยาทในการชมการแสดง รู้หน้าที่ของผู้แสดงและผู้ชมรู้ประโยชน์ของการแสดงนาฏศิลป์ในชีวิตประจำวัน เข้าร่วมกิจกรรมการแสดงที่เหมาะสมกับวัย

รู้และเข้าใจการเล่นของเด็กไทยและนาฏศิลป์ท้องถิ่น ชื่นชอบและภาคภูมิใจในการเล่นพื้นบ้าน สามารถเชื่อมโยงสิ่งที่พบเห็นในการเล่นพื้นบ้านกับการดำรงชีวิตของคนไทย บอกลักษณะเด่นและเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทยตลอดจนความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ไทยได้

3.2.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจการใช้ทัศนธาตุ รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว สี แสงเงา มีทักษะพื้นฐานในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก สามารถใช้หลักการจัดขนาด สัดส่วนความสมดุล น้ำหนัก แสงเงา ตลอดจนการใช้สีคู่ตรงข้ามที่เหมาะสมในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ 3 มิติ เช่น งานสื่อผสม งานวาดภาพระบายสี งานปั้น งานพิมพ์ภาพ รวมทั้งสามารถสร้างแผนภาพแผนผัง และภาพประกอบเพื่อถ่ายทอดความคิดจินตนาการเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และสามารถเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างงานทัศนศิลป์ที่สร้างสรรค์ด้วยวัสดุอุปกรณ์และวิธีการที่ต่างกัน เข้าใจปัญหาในการจัดองค์ประกอบศิลป์ หลักการลด และเพิ่มในงานปั้น การสื่อความหมายในงานทัศนศิลป์ของตน รู้วิธีการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ตลอดจนรู้และเข้าใจคุณค่าของงานทัศนศิลป์ที่มีผลต่อชีวิตของคนในสังคม

รู้และเข้าใจบทบาทของงานทัศนศิลป์ที่สะท้อนชีวิตและสังคม อิทธิพลของความเชื่อ ความศรัทธา ในศาสนา และวัฒนธรรมที่มีผลต่อการสร้างงานทัศนศิลป์ในท้องถิ่น

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเสียงดนตรี เสียงร้อง เครื่องดนตรี และบทบาทหน้าที่รู้ถึงการเคลื่อนที่ขึ้น ลง ของทำนองเพลง องค์ประกอบของดนตรี ศัพท์สังคีตในบทเพลง ประโยคและอารมณ์ของบทเพลงที่ฟัง ร้อง และบรรเลงเครื่องดนตรี ด้นสดอย่างง่าย ใช้และเก็บรักษาเครื่องดนตรีอย่างถูกวิธี อ่าน เขียนโน้ตไทยและสากลในรูปแบบต่าง ๆ รู้ลักษณะของผู้ที่จะเล่นดนตรีได้ดี แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึกของบทเพลงที่ฟัง สามารถใช้ดนตรีประกอบกิจกรรมทางนาฏศิลป์และการเล่าเรื่อง

รู้และเข้าใจ ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่าง ๆ เรื่องราวดนตรีในประวัติศาสตร์ อิทธิพลของวัฒนธรรมต่อดนตรี รู้คุณค่าดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน เห็นความสำคัญในการอนุรักษ์

รู้และเข้าใจองค์ประกอบนาฏศิลป์ สามารถแสดงภาษาท่า นาฏยศัพท์พื้นฐาน สร้างสรรค์การเคลื่อนไหวและการแสดงนาฏศิลป์ และการละครง่าย ๆ ถ่ายทอดลีลาหรืออารมณ์ และสามารถออกแบบเครื่องแต่งกายหรืออุปกรณ์ประกอบการแสดงง่าย ๆ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์

และการละครกับสิ่งที่ประสบในชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นในการชมการแสดง และบรรยายความรู้สึกของตนเองที่มีต่องานนาฏศิลป์

รู้และเข้าใจความสัมพันธ์และประโยชน์ของนาฏศิลป์และการละคร สามารถเปรียบเทียบการแสดงประเภทต่าง ๆ ของไทยในแต่ละท้องถิ่น และสิ่งที่การแสดงสะท้อนวัฒนธรรมประเพณี เห็นคุณค่าการรักษาและสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ไทย

3.3.3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รู้และเข้าใจเรื่องทัศนธาตุและหลักการออกแบบและเทคนิคที่หลากหลายในการสร้างงานทัศนศิลป์ 2 มิติ และ 3 มิติ เพื่อสื่อความหมายและเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ วิเคราะห์รูปแบบเนื้อหาและประเมินคุณค่างานทัศนศิลป์ของตนเองและผู้อื่น สามารถเลือกงานทัศนศิลป์โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสม สามารถออกแบบรูปภาพ สัญลักษณ์ กราฟิกในการนำเสนอข้อมูล และมีความรู้ ทักษะที่จำเป็นด้านอาชีพที่เกี่ยวข้องกับงานทัศนศิลป์

รู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของงานทัศนศิลป์ของชาติและท้องถิ่น แต่ละยุคสมัย เห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่สะท้อนวัฒนธรรมและสามารถเปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ที่มาจากยุคสมัย และวัฒนธรรมต่าง ๆ

รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างทางด้านเสียง องค์ประกอบ อารมณ์ ความรู้สึก ของบทเพลงจากวัฒนธรรมต่าง ๆ มีทักษะในการร้อง บรรเลงเครื่องดนตรี ทั้งเดี่ยวและเป็นวงโดยเน้นเทคนิคการร้องบรรเลงอย่างมีคุณภาพ มีทักษะในการสร้างสรรค์บทเพลงอย่างง่าย อ่านเขียนโน้ตในบันไดเสียงที่มีเครื่องหมาย แปลงเสียงเบื้องต้นได้ รู้และเข้าใจถึงปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบของผลงานทางดนตรี องค์ประกอบของผลงานด้านดนตรีกับศิลปะแขนงอื่น แสดงความคิดเห็นและบรรยายอารมณ์ความรู้สึก ที่มีต่อบทเพลง สามารถนำเสนอบทเพลงที่ชื่นชอบได้อย่างมีเหตุผล มีทักษะในการประเมินคุณภาพ ของบทเพลงและการแสดงดนตรี รู้ถึงอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดนตรีและบทบาทของดนตรีในธุรกิจบันเทิง เข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีที่มีต่อบุคคลและสังคม

รู้และเข้าใจที่มา ความสัมพันธ์ อิทธิพลและบทบาทของดนตรีแต่ละวัฒนธรรม ในยุคสมัยต่าง ๆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้งานดนตรีได้รับการยอมรับ

รู้และเข้าใจการใช้นาฏยศัพท์หรือศัพท์ทางการละครในการแปลความและสื่อสารผ่านการแสดง รวมทั้งพัฒนารูปแบบการแสดง สามารถใช้เกณฑ์ง่าย ๆ ในการพิจารณาคุณภาพการแสดง วิเคราะห์เปรียบเทียบงานนาฏศิลป์ โดยใช้ความรู้เรื่ององค์ประกอบทางนาฏศิลป์ร่วมจัดการแสดง นำแนวคิด ของการแสดงไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

รู้และเข้าใจประเภทละครไทยในแต่ละยุคสมัย ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์พื้นบ้าน ละครไทย และละครพื้นบ้าน เปรียบเทียบลักษณะเฉพาะของการแสดงนาฏศิลป์จากวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งสามารถออกแบบและสร้างสรรค์อุปกรณ์

เครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์และละคร มีความเข้าใจ ความสำคัญ บทบาทของนาฏศิลป์และละครในชีวิตประจำวัน

3.3.4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

รู้และเข้าใจเกี่ยวกับทัศนธาตุและหลักการออกแบบในการสื่อความหมาย สามารถใช้ศัพท์ทางทัศนศิลป์ อธิบายจุดประสงค์และเนื้อหาของงานทัศนศิลป์ มีทักษะและเทคนิคในการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการที่สูงขึ้นในการสร้างงานทัศนศิลป์ วิเคราะห์เนื้อหาและแนวคิด เทคนิควิธีการ การแสดงออกของศิลปินทั้งไทยและสากล ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในการออกแบบสร้างสรรค์งานที่เหมาะสมกับโอกาส สถานที่ รวมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมด้วยภาพล้อเลียนหรือการ์ตูน ตลอดจนประเมินและวิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ด้วยหลักทฤษฎีวิจารณ์ศิลปะ

วิเคราะห์เปรียบเทียบงานทัศนศิลป์ในรูปแบบตะวันออกและรูปแบบตะวันตก เข้าใจอิทธิพล ของมรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาระหว่างประเทศที่มีผลต่อการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ในสังคม

รู้และเข้าใจรูปแบบบทเพลงและวงดนตรีแต่ละประเภทและจำแนกรูปแบบของวงดนตรีทั้งไทยและสากล เข้าใจอิทธิพลของวัฒนธรรมต่อการสร้างสรรค์ดนตรี เปรียบเทียบอารมณ์และความรู้สึกที่ได้รับจากดนตรีที่มาจากวัฒนธรรมต่างกัน อ่าน เขียน โน้ตดนตรีไทยและสากล ในอัตราจังหวะต่าง ๆ มีทักษะในการร้องเพลงหรือเล่นดนตรีเดี่ยวและรวมวงโดยเน้นเทคนิคการแสดงออกและคุณภาพของการแสดง สร้างเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพการประพันธ์การเล่นดนตรีของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม สามารถนำดนตรีประยุกต์ใช้ในงานอื่น ๆ

วิเคราะห์ เปรียบเทียบรูปแบบ ลักษณะเด่นของดนตรีไทยและสากลในวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าใจบทบาทของดนตรีที่สะท้อนแนวความคิดและค่านิยมของคนในสังคม สถานะทางสังคมของนักดนตรี ในวัฒนธรรมต่าง ๆ สร้างแนวทางและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและอนุรักษ์ดนตรี

มีทักษะในการแสดงหลากหลายรูปแบบ มีความคิดริเริ่มในการแสดงนาฏศิลป์เป็นคู่และเป็นหมู่ สร้างสรรค์ละครสั้นในรูปแบบที่ชื่นชอบ สามารถวิเคราะห์แก่นของการแสดงนาฏศิลป์และละคร ที่ต้องการสื่อความหมายในการแสดงอิทธิพลของเครื่องแต่งกาย แสง สี เสียง ฉาก อุปกรณ์ และสถานที่ที่มีผลต่อการแสดง วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์และละคร พัฒนาและใช้เกณฑ์การประเมินในการประเมินการแสดง และสามารถวิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้คนในชีวิตประจำวันและนำมาประยุกต์ใช้ ในการแสดง

เข้าใจวิวัฒนาการของนาฏศิลป์และการแสดงละครไทย และบทบาทของบุคคลสำคัญในวงการนาฏศิลป์และการละครของประเทศไทยในยุคสมัยต่าง ๆ สามารถเปรียบเทียบการนำการแสดงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ และเสนอแนวคิดในการอนุรักษ์นาฏศิลป์ไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 182)

จากการศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะดังกล่าว ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้จัดอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ และสอดคล้องกับมาตรฐาน ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของนาฏศิลป์ ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

4. ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

เพลงโคราช เป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวไทโคราช เป็นเพลงปฏิพากย์ที่ไม่มีดนตรีประกอบการขับร้อง เหมือนเพลงพื้นบ้านไปภาคอื่นๆ แต่มีความสนุกสนานด้วยภาษาที่คมคาย ลีลาการร้องและการรำที่กระชับใจชาวโคราชมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เพลงโคราช คือ การขับร้องเกี่ยวกันระหว่างหญิงชาย เป็นเพลงปฏิพากย์ (โต้ตอบ) โดยอาศัยปฏิภาณของหมอเพลงเป็นสำคัญ (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 17)

เพลงโคราช ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีมาแต่สมัยใดมีเพียงคำบอกเล่าต่อกันมาว่าสมัยท้าวสุรนารีเมื่อยังมีชีวิตอยู่ท่านชอบฟังเพลงโคราชมาก (ก่อน พ.ศ.2394) เพลงโคราชปรากฏหลักฐานชัดเจนว่านายหรี บ้านสวนข่า มีโอกาสเล่นเพลงถวายสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อคราวเสด็จ พระราชดำเนินมาทรงเปิดถนนจอมสุรางค์ยาตรในปี พ.ศ.2456 และเริ่มมีงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมาตั้งแต่ พ.ศ.2477 ก็มีการเล่นเพลงโคราชที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมาจนถึงปัจจุบันขณะนี้เพลงโคราชได้ตั้งเป็นคณะ เพื่อความสะดวกในการจัดแสดงตามที่เจ้าภาพต้องการ และมีการเล่นเพลงโคราชกับที่บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเป็นประจำ หมอเพลงโคราชได้รวมตัวกันตั้งสมาคมเพลงโคราช ตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 มีนายกสมาคมคนแรกคือ นายกำป็น นิธิวรไพบูลย์ (กำป็น บ้านแท่น) ปัจจุบันนายกสมาคมคือ นายบุญสม สังข์สุข (บุญสม กำปั่ง) การรวมตัวกันตั้งสมาคมเพื่อให้เป็นศูนย์รวมของหมอเพลง โดยหมอเพลงและเพื่อหมอเพลง (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 17)

เพลงโคราช แต่เดิมจะอุดมด้วยภาษาโคราชที่เข้าไปกระแทกจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของชาวโคราชได้อย่างชัดเจน แต่ปัจจุบัน ภาษาโคราชค่อนข้างจะเลือนรางไป ภาษาในเพลงโคราชเป็นภาษากลางสำเนียงโคราช

การเล่น (แสดง) เพลงโคราชจะเรียกผู้เล่นเพลงว่า “หมอเพลง” ทั้งหญิงและชาย ผู้จะเป็นหมอเพลงได้จะต้องไปฝากตัวเป็นศิษย์กับครูเพลง ครูเพลงจะพิจารณาจากน้ำเสียง บุคลิกลักษณะ และปฏิภาณ หากครูเพลงเห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นหมอเพลงได้ก็จะให้ฝากตัวเป็นศิษย์ไปพักอยู่บ้านครูเพลงและเริ่มทดสอบความสามารถทางเสียง ม่วงทำกิริยา และปฏิภาณด้วยการให้ว่าเพลงก้อม (เพลงสั้นๆ) เมื่อครูเพลงพิจารณาแล้วว่าสามารถจะฝึกฝนได้ก็จะรับเป็นศิษย์แล้วจึงเริ่มฝึกหัดว่าเพลง (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 21)

หมอเพลงโคราชแต่เดิมมีอาชีพทำไร่ทำนา เมื่อถึงช่วงมีงานแสดงก็จะไปว่าเพลงตามที่มีเจ้าภาพจัดหา ปัจจุบันหมอเพลงมีรายได้จากการว่าเพลงตามงานต่างๆ และว่าเพลงกับบนที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีซึ่งเวียนกันไปตามลำดับคณะที่สมาคมเพลงโคราชจัดหมุนเวียน (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 28)

ก่อนจะหัดว่าเพลงศิษย์จะต้องยกครู (บูชาครู) ก่อนด้วยเครื่องยกครู กรวยครู 6 กรวย ดอกไม้ขาว 6 คู่ เทียน 6 เล่ม รูป 12 ดอก ผ้าขาว 1 ผืน เงินบูชาครู 6 บาท (บางครู 12 บาท) ปัจจุบัน 24 บาท เหล้าขาว 1 ขวด บุหรี่ 12 มวน ศิษย์จะถือพานยกครูมาบูชาครูเพื่อเป็นศิษย์ โดยครูจะนำกล่าวบูชาครูให้ศิษย์ว่าตามครูจะทำน้ามนต์ประสระ (ครูเทน้ำมนต์รดศีรษะ) เพื่อความเป็นสิริมงคล

เมื่อครูรับไว้เป็นศิษย์แล้วจะต้องมาพักอาศัยอยู่บ้านครูช่วยครูทำงานในเวลากลางวัน เวลากลางคืนจะต่อเพลงกับครูแบบปากต่อปากไม่มีการบันทึกเพราะสมัยก่อนคนรู้หนังสือมีน้อย การต่อกลอนมักจะต่อกลอนคืนละ 1 กลอน ศิษย์จะต้องท่องจำจนขึ้นใจและต้องทำให้ครูฟังในตอนเช้าก่อนจะออกไปทำงานให้ครู ถ้าจำไม่ได้ก็ต้องต่อใหม่ในคืนถัดไปจนกว่าจะจำได้ นอกจากจะต่อกลอนแล้วครูยังฝึกการเอื้อนทำนอง การออกเสียงควบกล้ำ ร. ล. ให้ชัดเจนและฝึกพรรณนาสิ่งแวดล้อมรอบตัว ให้คล่อง ผู้ที่จะเป็นหมอเพลงที่ดีได้จะต้องมีพรสวรรค์ประจำตัวซึ่งเรียกว่าองค์สี่ คือ ปัญญาดี เสียงดี ชันเชิงดีและใจเย็น แต่บางคนใช้เวลาเรียนมากกว่าอาจถึง 10 ปีก็มี ครูบางคนมีคาถามนต์โต จะเสกคาถานี้ไว้กับใบไม้แล้วให้ศิษย์กิน หรือเสกน้ำมนต์ล้างหน้า เสกข้าว 3 ปั้น ไปนั่งรับประทานบนจอมปลวก ช่วงตะวันขึ้น เพราะถือว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ทำให้สติปัญญาดีขึ้น ศิษย์คนใดสามารถว่าเพลงต้น คือ สามารถพรรณนาสิ่งที่อยู่รอบตัวได้ในทันทีทันใดได้ละเอียดลออ เล่นคำได้สละสลวย เรียกว่าเรียนมนต์โตได้แตกฉาน (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 21)

นอกจากนี้ศิษย์ต้องเข้ากรรม 7 วัน ในวงด้ายสายสิญจน์ กินยาต้ม กินข้าวเสกอาบน้ามนต์ ในเวลาเช้าเพื่อทรงปัญญา ช่วงเข้ากรรมห้ามว่าเพลง หากว่าเพลงกรรมจะแตกเป็นบ้า เมื่อออกกรรมแล้วครูจะปรุงเครื่องทรงปัญญาโดยครูจะเสกสิ่งของให้ศิษย์กินเพื่อให้เกิดปัญญา

ปัจจุบันการฝึกเพลงโคราชศิษย์จะเขียนกลอนที่ได้จากเพลงครูลงสมุดเพื่อท่องจำ จึงทำให้มีกลอนเพลงโคราชเป็นวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรมากมายหลายสำนวนครูอยู่ที่สำนักศิลปะ

และวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ศิษย์ครูเพลงรุ่นใหม่จะไม่ไปพำนักบ้านครูแต่จะไปอาบน้ำมนต์เป็นครั้งคราว และออกเล่นเพลงเพื่อหาประสบการณ์ จึงทำให้สามารถเป็นหมอเพลงได้เร็วขึ้น(สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 21)

การแต่งกายของหมอเพลงโคราชทั้งหญิงและชายจะนุ่งผ้าโจงกระเบน แต่เดิมเป็นผ้าหางกระรอกหรือผ้าม่วง ปัจจุบันหมอเพลงหญิงเปลี่ยนเป็นผ้าดั้นก็มี เสื้อหมอเพลงชายใช้เสื้อคอกลมหรือคอฮาวายแขนสั้นลายสีใดก็ได้มีผ้าขาวม้าเคียน (คาด) พุง หมอเพลงหญิงนิยมสวมเสื้อรัดรูปไม่มีปก แขนสั้น สีไม่จำกัด ปัจจุบันหมอเพลงแถบที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีจะแต่งกายตามสีวันตามคติความเชื่อของคนไทย (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 21)

โอกาสที่เล่นเพลงโคราช การเล่นเพลงนิยมเล่นในงานมงคลต่างๆ เช่น โกนจุก บวชนาค ขึ้นบ้านใหม่ งานฉลอง เป็นต้น งานอวมงคล งานแก้บนที่วัดศาลาลอย และที่อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีจะมีคณะหมอเพลงโคราชมาเล่นแก้บนอยู่จำนวน 3 โรง ประจำทุกวัน

สถานที่เล่นเพลงโคราช การเล่นเพลงโคราชในสมัยก่อนไม่จำกัดสถานที่อาจเล่นบนบ้านหรือลานบ้านก็ได้เพียงแต่หาครกตำข้าว (ครกซ้อมมือ) มาคว่ำลงแล้วหาครุ (ถัง) ใส่ น้ำมาวางไว้บนครกเพื่อให้หมอเพลงตีเมื่อคอกแห้งในสมัยก่อนที่ไม่มีไฟฟ้าชาวบ้านจะทำได้ข้างหรือใต้ร่มที่ทำด้วยไม้ไผ่ยาวประมาณ 5 ศอก ปลายข้างหนึ่งจิกด้วยมีดเผือก สานด้วยตอกให้เป็นรูปกระทะใส่ดินกรุใส่ชัน น้ำมันยางผสมไม้ฝุหรือกลบ ปลายอีกข้างหนึ่งฝังดินใกล้กับครก จุดให้แสงสว่างต่อมาก็จะเป็นตะเกียงลาน ตะเกียงเจ้าพายุแทน เวทีแสดงก็พัฒนามาคือมีเสา 4 ต้น ยกพื้นสูงประมาณ 1 เมตร พื้นปูกระดาน หลังคามุงด้วยก้านมะพร้าวหรือวัสดุอื่นกลางเวทียังมีถังน้ำตั้งอยู่เช่นเดิมเมื่อยังไม่มีเครื่องขยายเสียงหมอเพลงต้องเสียงดังผู้ฟังก็จะตั้งใจ ปัจจุบันมีเครื่องขยายเสียงจึงเป็นประโยชน์ทั้งหมอเพลงและผู้ฟังเพลง (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 22)

วิธีการเล่นเพลงโคราช การเล่นเพลงโคราช หมอเพลงจะว่าเพลงตั้งแต่เวลา 20.00 – 06.00 น. วันรุ่งขึ้น ปัจจุบันเวลากำหนดตามความต้องการของเจ้าภาพแต่ละงาน จะมีหมอเพลงชาย 2 คน หญิง 2 คน มีขั้นตอนในการเล่นเพลงคือ พิธีไหว้ครูและลำดับขั้นตอนการเล่นเพลงมีรายละเอียดดังนี้

1. พิธียกครูเมื่อหมอเพลงแต่งตัวบนบ้านเจ้าภาพเสร็จแล้วจะต้องยกครูที่เจ้าภาพจัดทำให้เครื่องไหว้ครูประกอบด้วย กรวยครู 6 ดอกไม้ ธูปเทียน ผ้าขาว เหล้าขาว บุหรี่ เงินบูชา 24 บาท โดยหมอเพลงทุกคนจะยกครูเฉพาะตัวตามลำดับอาวุโส โดยฝ่ายชายจะยกครูก่อนซึ่งจะระลึกถึงบรรพบุรุษครูเพลง บิดามารดา อุปัชฌาย์อาจารย์ สังคักดีสิทธิ์ (ยาโม) และตาปู่เจ้าบ้านเพื่อให้ลูกหลาน (หมอเพลง) ว่าเพลงได้สะดวก เมื่อยกครูเสร็จหมอเพลงชายจะลงจากเรือนขึ้นเวทีก่อนก่อนขึ้นเวทีจะขึ้นทิศไหนต้องดูฤกษ์ยามตามวัน หากขึ้นผิดทิศเชื่อว่าจะถูกผีหลวงหลาวเหล็ก

(พญามาร) ทำให้ดันเพลงไม่ออก (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 22)

2. ลำดับขั้นตอนของการเล่นเพลงโคราช เมื่อหมอลำโคราชชายขึ้นเวทีเรียบร้อยแล้ว จะมีขั้นตอนในการเล่นเพลงตามลำดับ (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 22-23) ดังนี้

2.1 ประกาศฝ่ายชายที่ขึ้นเวทีก่อนบอกเกริ่นให้รู้ถึงเหตุที่จัดให้มีการเล่นเพลงวันนี้ เพื่ออะไรงานอะไร ใครเป็นเจ้าของภาพ มีจุดประสงค์เพื่ออะไรให้ผู้ฟังทราบ และมีการขอภัยผู้ฟังผู้ชม ก่อน หากเสียงไม่ดีหรือมีอะไรที่บกพร่อง เป็นการปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหมอลำกับผู้ฟังเพลง และแนะนำหมอลำทุกคน

2.2 เพลงเชิญ ฝ่ายชายจะว่าเพลงเชิญฝ่ายหญิงจากเรือนเพื่อมาว่าเพลงกับตน เมื่อฝ่ายหญิง ลงจากเรือนขึ้นโรงเพลงแล้วจะว่าเพลง โดยฝ่ายหญิงจะแก้ว่าการที่ลงมาว่า เพราะฝ่ายหญิงต้องแต่งกายให้งดงามที่มาซำก็ต้องขอภัย แล้วประกาศว่าตนเองเป็นใคร อยู่ที่ไหน

2.3 เพลงทวง (ทักท้วง) ฝ่ายหญิงจะทักท้วงฝ่ายชายโดยหาจุดด้อยของฝ่ายชายมาทวง (ทักท้วง) เพื่อให้คนดูเห็นสมด้วย คนดูก็จะโห่ร้องด้วยเห็นจริง ฝ่ายชายก็จะแก้คำที่แสดงปมด้อย และถูกเหน็บแนมโดยดูที่สถานการณ์ผู้ฟัง อาจจะประมาณคู่ละ 10 กลอน จะมากหรือน้อยกลอน อยู่ที่ความสนุกของผู้ฟัง

2.4 เพลงถามข่าว ฝ่ายหญิงจะถามข่าวถึงครอบครัว อาชีพ สุขทุกข์ ตามบริบทของการพบปะกัน

2.5 เพลงขอภัย ฝ่ายหญิงจะขอภัยฝ่ายชายหากพลั้งเผลอสบประมาทเปรียบเทียบ คำหนักคำเบาแล้วฝ่ายชายให้อภัยแล้วขอภัยฝ่ายหญิง

2.6 เพลงไหว้ครู ฝ่ายหญิงว่าเพื่อระลึกถึง ครู-อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ความสามารถจนมีอาชีพ พร้องทั้งไหว้คุณพระรัตนตรัยและพญามาร แล้วฝ่ายชายจะขึ้นไหว้ครู

2.7 เพลงหากิน หลังจากไหว้ครูแล้วก็ปรึกษากันว่าจะเริ่มเล่นเรื่องอะไรก่อนดี

2.8 เพลงเปรียบ ฝ่ายหญิงจะถ่อมตัวหรือท้าทายฝ่ายชายให้สนุกสนาน

2.9 เพลงเรื่อง แยกเป็น

2.9.1 เรื่องทำบุญของเจ้าภาพ สรุปลด้วยอานิสงส์ของการทำบุญ

2.9.2 เรื่องอะไรแล้วแต่คนดูขอ เช่น ท้าวปาจิต – อรพิม, นกกระเจาบ เป็นต้น

2.10 เพลงเกี่ยว ฝ่ายหญิงเกี่ยวผู้ชมและเกี่ยวกันเองจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เล่นกับผู้ชม

2.11 เพลงชวน ฝ่ายหญิงจะชวนฝ่ายชายไปบ้านฝ่ายหญิง เพลงลักหาพาหนะ

2.12 เพลงเรื่อง เป็นเพลงเล่าเรื่องโดยเฉพาะ เช่นเรื่อง มหาเวสสันดร ศุภมิต – เกติณี อานิสงส์บวชนาค เป็นต้น

2.13 เพลงลองปัญญา เป็นการสอบถามประวัติของบางสิ่งบางอย่างเพื่อทดสอบปัญญา

2.14 เพลงเกี่ยวแกมจาก ฝ่ายหญิงและฝ่ายชายส่งลากัน อวยชัยให้พรแก่กันและกัน บางครั้งก็ชวนไปอยู่ด้วยกัน

2.15 เพลงปลอบ เป็นเพลงที่บอกให้แต่ละฝ่ายไม่ให้เสียใจเมื่อจะต้องจากกัน

2.16 เพลงจาก เป็นเพลงที่บอกถึงความจำเป็นที่ต้องจากลา

2.17 เพลงคร่ำครวญ เป็นเพลงที่แสดงถึงความรันทดในการพลัดพรากจากกัน

2.18 เพลงให้พร เป็นเพลงที่ร้องให้พรเจ้าภาพ รวมทั้งผู้ฟังเพลงทุกท่าน

2.19 เพลงลา เป็นเพลงกล่าวอำลาเจ้าภาพ ผู้ฟัง และหมอเพลงที่ร่วมเล่นด้วยกัน

เพลงโคราชในสมัยปัจจุบันอาจมีการแสดงอื่นๆ เข้ามาแทรกเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศให้ผู้ฟังคลายความล้าจากการฟังหรือแทรกเพื่อทำตามคำขอของผู้ฟังผู้ชมก็ได้ เช่น มุขตลกแทรก ลำตัด เพลงฉ่อย หมอลำ เพลงลูกทุ่ง แห่ เป็นต้น ขณะนี้มีการแสดงดนตรีประกอบการว่าเพลงโคราช มีหางเครื่อง เรียกว่า โคราชประยุกต์ ตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคม(สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 23)

ทำรำของหมอเพลงโคราช ทำรำของหมอเพลงโคราช แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ทำรำช้า ลักษณะการรำช้า ฝ่ายชายจะควงแขนทั้งสองข้างออกพองาม แขนมือออกรำขึ้นรำลงข้างตัว โดยย่างก้าวขาตามจังหวะของกลองเพลง ฝ่ายหญิงรำเหมือนฝ่ายชายต่างกัน ที่มีจีบมือและวงแขนแคบ

ทำรำเร็ว ฝ่ายชายจะรำเหมือนทำรำช้าแต่เร่งจังหวะให้เร็วขึ้นตามลีลาของกลองเพลง และย่างรุดหน้าเข้าหาฝ่ายหญิงทำนองว่าจะไปถูกเนื้อต้องตัวฝ่ายหญิง ฝ่ายหญิงทำรำเหมือนทำรำช้าฝ่ายชายรุกมาก็จะทำท่าถอยหนี มือทั้งสองต้องคอยรำปิดป้องมิให้ฝ่ายชายรำถูกเนื้อต้องตัวได้ เรียกว่า ในตอนแรก ฝ่ายชายจะรุกฝ่ายหญิงจะถอยและตอนหลังหญิงจะรุกชายจะถอยสลับกัน เป็นที่สนุกสนานไปตามท่วงทำนองลีลาของภาษาและอารมณ์เพลง(สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 24-25) โดยแบ่งเป็นทำรำเพลงโคราชมีชื่อต่างๆ ดังนี้

1. ทำยืนโอ้ เป็นท่าเริ่มต้นขึ้นกลอนเพลงโคราชกลอนแรกของหมอเพลงทุกคน เพื่อเป็นเทียบระดับเสียง ฟังเสียงตัวเองด้วยการยกมือด้านใดด้านหนึ่งตามถนัดขึ้นป้องหูลักษณะท่ามืออูมๆ ทางด้านหน้าเปิดมือออกเล็กน้อยคล้ายการทำให้ใบหูใหญ่ขึ้น จะทำให้ได้ยินเสียงตัวเอง และเป็นการทำสมาธิมีสติในการว่าเพลงที่เป็นเอกลักษณ์ของเพลงโคราช

2. ทำย่อทั้งคู่หันหน้าเข้าหากัน (หน้าตรงกัน) โดย ฝ่ายชายจะสืบท่าเข้าหาช้าๆ หญิงก้าวถอยไปตามจังหวะเพลง และยกมือสลับขึ้นลงไปข้างเดียวกัน

3. ทำประจัญบานรำทำประจัญบาน เริ่มจากท่าปักหลักอยู่กับที่พอว่าเพลงถึงช่วงเดินกลอน ฝ่ายชายจะรำเดินเข้าหาฝ่ายหญิงจะรำถอยหลัง ก้าวขาทั้งรุกและถอยพร้อม ๆ กัน หย่อนเข้า

ตามจังหวะของเพลง โดยมือฝ่ายชายที่รำท่าท่าเหมือนจะถูกต้องของสงวน แล้วฝ่ายหญิงก็จะคอยปิดป้องทำให้ผู้ชมเชยร้ออย่างสนุกสนาน

4. ท่าช้างเทียมแม่รำท่าช้างเทียมแม่ซึ่งเป็นท่าพื้นฐาน ฝ่ายหญิงจะยืนเยื้องหน้าฝ่ายชายเกือบชิดกัน มือทั้งสองฝ่ายจะรำซ้อนขึ้นและลงพร้อมกัน พร้อมกับจะใช้เท้าข้างเดียวกันก้าวไปข้างหน้า 3 ก้าว ถอยหลัง 3 ก้าว ขณะเท้าถึงพื้นก็จะหย่อนเข่าขึ้นลงพร้อมๆกัน แล้วฝ่ายชายก็จะหันเข้าไปอยู่ข้างหน้าฝ่ายหญิงก็จะจบท่อนเดินกลอนเพลงพอดี

5. ท่าปลาไหลพันพวงลักษณะการคล้ายกับท่าช้างเทียมแม่ แต่มือฝ่ายชายจะรำซ้อนตัวติดกับฝ่ายหญิง โดยใช้ท่อนข้อมือคล้ายกับพันกัน

6. ท่าจิกรำท่าจิก มือฝ่ายชายที่รำท่าท่าเหมือน จะถูกต้องของสงวน แล้วฝ่ายหญิงก็จะคอยปิดป้อง รำท่าจิก ทางด้านหน้าคล้ายกับท่าประจัญบาน แต่ท่าจิกจะทำท่าจิกอย่างจริงจังเมื่อฝ่ายหญิงปิดถูกมือ ฝ่ายชายก็จะทำมือกระดอนออกตาม ทิศทางที่ถูกปิด ลักษณะคล้ายถูกปิดออกอย่างแรง

พอสรุปได้ว่ารำเพลงโคราชแต่ละท่าถึงจะใช้รำเฉพาะบทเพลง อย่างเช่น ท่าช้างเทียมแม่ ท่าปลาไหลพันพวง จะใช้รำกับเพลงเกี่ยวเพลงช้าๆ และก็เป็นท่าพื้นฐานของท่ารำทุกท่า ท่าจิก ท่ายอง ท่าประจัญบาน จะใช้รำกับเพลงรบ เพลงเร็ว แต่ทุกท่าการรำของเพลงโคราชสามารถรำดัดแปลงจากท่าพื้นฐาน และจะรำต่อเนื่องกันได้ทุกท่า จึงอธิบายเฉพาะท่าพื้นฐานซึ่งเป็นท่ารำหลักๆ เท่านั้น แต่การรำจะประกอบกับบุคลิกและเอกลักษณ์ของหมอลำเพลงโคราชแต่ละคน และช่วงจังหวะของอารมณ์ผู้ชมอีกด้วย แต่สิ่งสำคัญคือไม่ว่าจะทำไหน การก้าวเดินหน้า ถอยหลัง การย่อ ยืด ยก แขน ขา จะทำพร้อมเพรียงกัน และการจับนิ้วปิดข้อมือก็จะดูอ่อนช้อยสวยงาม (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 26)

ความเชื่อในการเล่นเพลงโคราช หมอลำเพลงโคราชจะมีความเชื่อในเรื่องต่อไปนี้ (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 27) มีดังนี้

1. ต้องไหว้ครูก่อนเล่นเพลงเพื่อความเป็นสิริมงคล
2. การก้าวขึ้นโรงเพลงต้องพิจารณา
 - 2.1 ทิศทางที่จะขึ้นเวทีตามฤกษ์
 - 2.2 ก้าวเท้าตามลมหายใจข้างขวาหรือซ้ายคล่องในก้าวแรกที่ย่างขึ้นโรงเพลง
 - 2.3 เมื่อขึ้นโรงเพลงแล้วจะเป่าคาถาหมานิยม มหาละลวย เพื่อให้ผู้ชมผู้ฟังชื่นชอบ
 - 2.4 หลังคาโรงเพลงถ้ามัดด้วยดอกก็จะต้องดอกเพื่อเป็นเคล็ด จะไม่ทำให้คาถาอาคมสติปัญญาในการว่าเพลงติดขัดก็มี

ปัจจุบันเพลงโคราชยังได้รับความนิยมจากผู้ฟังที่สูงอายุอยู่มากโดยเฉพาะในชนบท หมอลำเพลงโคราชยังคงมีรายได้จากการไปเล่นเพลงในงานกฐิน ผ้าป่า บวชนาค และงานอื่นอยู่เสมอ และมีหมอลำบางส่วนมีรายได้จากการเล่นเพลงกับบนท่อนสุวารียั้วสุรนารีและที่วัดศาลาลอย

เป็นที่น่าสังเกต หมอเพลงโคราชจะมีอายุโดยเฉลี่ย 20 – 60 ปี ส่วนหมอเพลงเด็กอาจมีบ้างในการเล่นเพลงกับน เมื่ออายุเกิน 60 ปี มักจะไปเล่นกับนเพราะใจรัก (สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. 2555: 28)

จากการศึกษาการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช อันเป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวไทโคราช มีความสนุกสนานด้วยภาษาที่คมคาย สีสการร้อง และการรำที่กระตือรือร้น ชาวโคราชมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สรุปได้ดังนี้

กลิ่นผกา ทับทิมธงไชย ได้ศึกษาวิจัยโดยใช้หลักการวิจัยทางด้านมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) วัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 2 ประการ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราช 2) เพื่อรวบรวมกลอนเพลงโคราช ผลการวิจัยพบว่า 1) เพลงโคราชหมายถึงเพลงพื้นบ้านของจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นการร้องกลอนโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง โดยไม่ใช่ดนตรีแต่ใช้การปรบมือและกระทืบเท้าเป็นการให้จังหวะ ประกอบการร้องเพลงโคราชมีการสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณและเป็นที่นิยมกันมากในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ซึ่งมีการพัฒนารูปแบบการเล่นเป็นมาตรฐานเดียวกันคือ ในการร้องเพลงโคราชนั้นจะร้องกลอนเพลงเรียงตามลำดับ ที่ได้รวบรวมไว้ในงานวิจัย 170 หน้า มี 17 ประเภทเสมอ การแต่งกายของหมอเพลงโคราช ทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชายมีเอกลักษณ์เฉพาะ เพลงโคราชมีการพัฒนาเป็นเพลงโคราชซึ่ง ซึ่งเป็นที่นิยมกันทั่วไป 2) การรวบรวมกลอนเพลงโคราช คณะสุธีหนองไผ่ ผู้วิจัยศึกษากลอนเพลงของคณะสุธี หนองไผ่ ซึ่งมีเนื้อหาคำกลอน เป็นไปตามแบบแผนการเล่นเพลงโคราช ทั้ง 17 ประเภท แต่ลักษณะของคำกลอนมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกับคณะอื่น คือเป็นคำกลอนของเพลงเรียงตามลำดับ (กลิ่นผกา ทับทิมธงไชย. 2547)

กษมา มั่งประยูร ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่ใช้ในการแสดงเพลงโคราช และการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบและเนื้อหาในการแสดงเพลงโคราช ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร สังเกต และสัมภาษณ์หัวหน้าคณะเพลงโคราชาที่บ้านบ้านแท่นและคณะแสงสมชิต จำนวน 2 คน หมอเพลงโคราชรุ่นครู จำนวน 3 คน หมอเพลงที่เล่นเพลงแบบใหม่จำนวน 12 คน และผู้ที่สนใจเพลงโคราชาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน อายุ 25 ปี ขึ้นไป จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า การแสดงเพลงโคราช คณะที่บ้านบ้านแท่นและคณะแสงสมชิต มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านองค์ประกอบของการแสดง ได้แก่ จำนวนผู้แสดงในคณะที่มีจำนวนมากขึ้น ทั้งหมอเพลง รุ่นเก่า หมอเพลงรุ่นใหม่ และนักแสดงเพลงโคราชาปัจจุบัน หรือเรียกว่า เพลงโคราชา ซึ่งการแสดงเพลงโคราชาปัจจุบัน ได้รับความสนใจจากคนหนุ่มสาวที่ชอบ

ความสนุกสนาน เน้นการใช้ท่วงทำนองและจังหวะที่เร็ว การแต่งกายของหมอเพลง มีทั้งการแต่งกายแบบดั้งเดิม และการแต่งกายตามสมัยนิยมหมอเพลงรุ่นใหม่เน้นการแต่งกายสีสันทันทีจุดฉาด เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ชมผู้ฟัง การแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน จะนำเครื่องดนตรีไฟฟ้ามาใช้ และประกอบการแสดงรวมทั้งการตกแต่งเวที เหมือนกับเวทีของนักร้องเพลงลูกทุ่งทั่วไปที่เน้นความสวยงาม และการนำแสงสีมาประกอบการแสดง(เกษมา มั่งประยูร. 2544)

การเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการแสดงเพลงโคราชปัจจุบัน หลังจากที่หมอเพลงรุ่นเก่าในคณะ 4 คน ขึ้นไหว้ครู และว่าเพลง เมื่อจบเพลงแล้ว จะเป็นการแสดงเพลงโคราชปัจจุบัน โดยกลุ่มหมอเพลงรุ่นใหม่ ที่มีการนำเพลงลูกทุ่งมาร้อง แทรกบทเจรจา เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน มีหางเครื่องประกอบการร้อง แทรกบทเจรจา เนื้อหาที่ใช้แสดงเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น โดยเกี่ยวข้องกับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และข่าวที่ได้รับความสนใจจากคนทั่วไป ส่วนภาษาที่ใช้จะมีภาษากลางเพิ่มขึ้นแต่ยังคงใช้ภาษาโคราชเป็นหลัก (เกษมา มั่งประยูร. 2544)

ณัฐญาพร ดอกจันทร์ ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองโงก “สุรวิทยาคม” อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนในการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร มีความภาคภูมิใจในศิลปะการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่นของตนเอง มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเรือมอันเรเพิ่มขึ้น สามารถแสดงการพื้นบ้าน เรือมอันเรได้ และมีความคิดเห็นว่าการให้มีการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเรื่องอื่น ๆ จึงเห็นควรนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเรมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ (ณัฐญาพร ดอกจันทร์. 2555)

ทิพย์พชร กฤษสุนทร ได้ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสื่อพื้นบ้านประเภทการแสดงอย่างเพลงโคราช โดยเน้นที่ลักษณะการปรับตัวของเพลงโคราชในอดีตจนถึงปัจจุบัน ผ่านมิติด้านกาลเวลา เพื่อให้เห็นทั้งด้านที่คงอยู่ ความต่อเนื่อง และความเปลี่ยนแปลงไปของตัวสื่อ อีกทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและศักยภาพในการต่อสู้ของสื่อพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องการผลิตและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม (Cultural Production and Reproduction) แนวคิดเรื่องบันไดปลาโจนทางศิลปะ แนวคิดเรื่องการปรับตัวทางวัฒนธรรม ทฤษฎีหน้าที่นิยม (Functionalism) และแนวคิดการสื่อสารตามแบบจำลองการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) และใช้วิธีการ

สัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) และการลงสังเกตการณ์ภาคสนาม (Field Observation) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการศึกษาพบว่าเพลงโคราชมีการปรับตัวออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคเพลงโคราชดั้งเดิม ยุคเพลงโคราชแก๊บน ยุคเพลงโคราชประยุกต์หรือชิง และยุคโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) โดยมีการปรับตัว ในแต่ละคุณลักษณะ อันได้แก่ คุณลักษณะด้านรูปแบบและเนื้อหา คุณลักษณะด้านกระบวนการสื่อสาร คุณลักษณะ ด้านบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะด้านการสืบทอด คุณลักษณะด้านการรับรองและคุณลักษณะด้านเครือข่าย (ทิพย์พฐ กฤษสุนทร. 2552)

การปรับตัวในด้านต่าง ๆ นี้เป็นผลมาจากปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ การเข้ามาของสื่อบันเทิงสมัยใหม่ การดำเนินธุรกิจเป็นเชิงพาณิชย์มากขึ้น เงื่อนไขของการเกิดอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี วิกฤตการณ์เศรษฐกิจตกต่ำ ผู้รับสารโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นลดน้อยลง การเข้ามาของหน่วยงานภายนอกอย่างโครงการสื่อพื้นบ้านสื่อสารสุข (สพส.) และการสืบทอดผู้รับสารอย่างไรก็ดี แม้จะมีปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวอย่างมากมาตาม แต่ทว่าเพลงโคราทยังคงแสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการต่อสู้ของตัวสื่อ อันได้แก่ การใช้ทุนวัฒนธรรมเดิมมาต่อรอง การแตกตัวสร้างประเภทใหม่ ๆ อย่าง “เพลงโคราชประยุกต์” และ “เพลงโคราชซูเปอร์แดนซ์” การรวมตัวเป็นสมาคม และคุณลักษณะของสื่อที่เป็นสื่อขนาดกลาง การสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ หรือการที่ศิลปินมีการขยายทักษะและศักยภาพในการสื่อสารของตนเองออกไปนอกเช่นกัน (ทิพย์พฐ กฤษสุนทร. 2552)

สำหรับแนวทางในการปรับตัวของเพลงโคราชในอนาคตจำเป็นต้องนำการปรับตัวแบบวางแผน (By Plan) ที่มีแนวคิดทฤษฎีและความรู้เป็นพื้นฐานรองรับมาใช้ โดยคำนึงถึงสิทธิเจ้าของวัฒนธรรม และยึดหลัก “เปลี่ยนเปลือก ปรับกระพี้ และรักษาแก่น” เอาไว้ให้มัน ประกอบกับควรนำกลยุทธการผสมผสานเก่าใหม่ (Articulation) เข้ามาปรับใช้เพื่อต่อรองและปรับประสานระหว่างวัฒนธรรมท้องถิ่นกับวัฒนธรรมตะวันตกให้เหมาะสม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี เพลงโคราชควรจะมีทั้ง “ด้านที่อนุรักษ์และด้านที่ปรับประยุกต์” ไว้ทัดทานอำนาจซึ่งกันและกันเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัฒนธรรม นอกจากนี้เพลงโคราชไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเหมือนกันทั้งหมด แต่ควรมีความหลากหลายไว้ช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ยังคงทำหน้าที่ตอบสนองภารกิจของชุมชนเพื่อนำมาซึ่งศักดิ์ศรีและความยั่งยืนของสื่อพื้นบ้านในอนาคต(ทิพย์พฐ กฤษสุนทร. 2552)

ยูภาพร สารพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาวัตถุวัฒนธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการปฏิบัติงานของนักเรียน 3) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และ 4) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน 1)ขั้นวางแผนการจัดทำ หรือยกร่างหลักสูตร 2)ขั้นการจัดทำเอกสารหลักสูตร 3) ขั้นการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4) ขั้นนำหลักสูตรไปทดลองใช้ 5) ขั้นประเมินผลหลังนำหลักสูตรไปใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การย้อม

สีฟ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร 3) แผนการจัดการเรียนรู้ วิชางานบ้าน เรื่อง การย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติงาน 6) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสูง ผลการพัฒนาความสามารถด้านปฏิบัติงานนักเรียนผ่านเกณฑ์ในระดับดี นักเรียนร้อยละ 82.66 มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ 80 ของคะแนนเต็ม ผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร พบว่า ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร และต้องการให้โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในกลุ่มสาระอื่น ๆ (ยุภาพร สารพันธ์. 2548)

ศศิธร วิศพันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเพื่อ 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาชวา 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาชวา ขั้นตอนดำเนินการวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น และ 3) การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน บ้านนา อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามี ความรู้เกี่ยวกับหัตถกรรมกรงเขาชวาเพิ่มขึ้น ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของท้องถิ่นตนเอง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและส่งเสริมเป็นอาชีพได้ (ศศิธร วิศพันธ์. 2551)

ศุภชัย ทอนสูงเนิน ได้ศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชุมชนคนเพลงโคราชว่ามีความเป็นมาและมีวิวัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงอย่างไรทั้งนี้ทำการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเพลงโคราชและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณาวิเคราะห์ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า เพลงโคราชเป็นเพลงร้องจอบโต้ชายหญิงของชาวโคราช มีเนื้อร้องที่สื่อความหมาย และสะท้อนถึงชีวิต โลกทัศน์ของชาวโคราชมีท่วงทำนองการว่าเพลงเป็นภาษาไทยถิ่นโคราช และมีรูปแบบการเล่นเพลงที่แสดงถึงวัฒนธรรมโคราชอย่างเด่นชัด ความเป็นมาของเพลงโคราช คาดว่าน่าจะมาจากการพูดโต้ตอบกันในสังคม จากคำทักทาย คำเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวพัฒนาเป็นกลอนเพลงที่มีคำคล้องจองที่ใช้ลงปัญญาโต้ตอบกัน สัมผัสของกลอนเพลงและสำเนียงของภาษาทำให้เกิดบทเพลงสั้นๆที่เรียกว่า “เพลงก้อม” จากนั้นหมอลำเพลงจึงได้คิดเพิ่มจำนวนคำ สัมผัสเป็นเพลงคู่สี่หรือเพลงหลัก คู่หก คู่แปด คู่สิบสองตามลำดับ ผลการศึกษาด้านรูปแบบของ การเล่นเพลงพบว่า รูปแบบการเล่นเพลงโคราชในปัจจุบันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ การเล่นเพลงโคราชแบบดั้งเดิมการเล่นเพลงโคราชแก่น และการเล่นเพลงโคราชซิ่ง (ศุภชัย ทอนสูงเนิน. 2546)

การเล่นเพลงโคราชแบบดั้งเดิม เป็นการเล่นเพลงที่มีรูปแบบ และเนื้อหาในการเล่นเพลง สืบทอดกันมาจากอดีต ซึ่งมีเอกลักษณ์เฉพาะหลายประการเช่น ใช้หมอลำเพลง 4 คน (ชาย2คน หญิง2คน) มีการแต่งตัว มีโรงเพลง นิยมว่าประชันกันเป็นกลอนสด มีขั้นตอนในการเล่นเพลง เป็นลำดับ ตั้งแต่สามทุ่มไปจนถึงรุ่งเช้าของวันใหม่ โดยร้องโต้ตอบกันทีละคู่สลับกัน การเล่นเพลง จะไม่ใช่เครื่องดนตรี หรือเครื่องประกอบจังหวะ อาจมีเพียงการตบมือให้จังหวะในบางโอกาสเท่านั้น เพลงดั้งเดิมนี้อาจยังเป็นที่ยอมรับของกลุ่มผู้ฟังสูงอายุ และผู้ฟังที่นิยมฟังการว่าเพลงโต้ตอบกัน ที่แสดงถึงไหวพริบ ปฏิภาณในการด้นกลอนของหมอลำเพลง การเล่นเพลงโคราชแบบ เป็นรูปแบบ การเล่นเพลงที่พบเห็นได้มากที่สุดในปัจจุบัน เพลงแบบเกิดขึ้นจากความเชื่อ ความศรัทธา ของประชาชนที่มีต่อท้าวสุรนารีในการบิณฑบาตศาลาล้ำวเมื่อขอพรแล้วประสบผลสำเร็จในสิ่งที่ขอ ก็นิยมนำเพลงโคราชมาเล่นแบบถวาย โดยเฉพาะที่บริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี และที่วัดศาลาลอย(ศุภชัย ทอนสูงเนิน. 2546)

การเล่นเพลงโคราชแบบทั้งกลางวัน กลางคืน เพลงแบบเป็นรูปแบบที่การแสดง โดยรวมคล้ายกับเพลงดั้งเดิม แต่จำกัดเวลาในการเล่นเพลงเป็นครั้งละครึ่งชั่วโมง หรือ 1 ชั่วโมง ทำให้จำเป็นต้องลดขั้นตอนบางประการในการเล่นเพลงลงให้พอดีกับเวลาเนื้อหาของเพลงแบบ จะเป็น เรื่องเกี่ยวกับเจ้าภาพ และความสำเร็จที่ได้รับจากการมาบิณฑบาตศาลาล้ำวท้าวสุรนารี การเล่นเพลงโคราชซึ่ง เป็นการปรับเปลี่ยนทั้งรูปแบบ เนื้อหาของการเล่นเพลงและมีการนำเสนอที่มี การสอดคล้อง กับความต้องการของผู้ฟังที่เปลี่ยนไปตามสภาพสังคมในปัจจุบันทำนองเพลงและ เนื้อร้องของเพลงโคราชซึ่งมีการปรับปรุงค่อนข้างมากทั้งลักษณะคำประพันธ์และเนื้อหาที่มีลักษณะ คล้ายกับเพลงลูกทุ่ง มีรูปแบบการแสดงที่ทันสมัย มีการว่าเพลงให้มีจังหวะเข้ากับเครื่องดนตรีสากล บางประเภท เช่น อิเลคโทน หรือกลองชุด เป็นต้น ขั้นตอนการแสดงเพลงโคราชซึ่ง นิยมแบ่ง ออกเป็นช่วง ๆ ได้แก่ ช่วงเล่นเพลงแบบดั้งเดิม และช่วงร้องเพลงโคราชซึ่งจึงเป็นที่นิยมแพร่หลาย อย่างรวดเร็วเพราะสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ฟังได้หลายกลุ่ม ทั้งผู้สูงอายุ เด็ก หรือ วัยรุ่น ความนิยมเพลงโคราชซึ่ง ทำให้หมอลำเพลง และคณะเพลงหลายคณะได้ผลิตผลงานเพลง โคราชซึ่งออกมาในรูปแบบบันทึกเสียง หรือแถบวีดิทัศน์เป็นจำนวนมากผลการศึกษาวิเคราะห์ ถึงวิถีชีวิตของหมอลำเพลงโคราช (ศุภชัย ทอนสูงเนิน. 2546)

สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเป็นฝึกหัดเป็นหมอลำเพลงในยุคแรกลักษณะนี้เจ้าภาพต้องติดต่อว่าจ้างงานแสดง ที่บ้านของหมอลำเพลงเองส่วนในการดำเนินชีวิตหมอลำเพลงจะไม่พึ่งพากันเท่าใดนักลักษณะต่างคน ต่างอยู่จะพบปะกันเพียงตอนไปเล่นเพลงเท่านั้น
2. การรวมตัวของหมอลำเพลงเป็นคณะ ลักษณะนี้เจ้าภาพสามารถติดต่องานที่คณะเพลง ได้ส่วนในการดำเนินชีวิตของหมอลำเพลงเริ่มที่จะรวมกลุ่มกัน แต่ในการเล่นเพลงโคราชนั้นได้ถูกลด

ความนิยมเพราะหมอลำเพลงที่มาจากคณะเดียวกันต่างช่วยเหลือกันในการว่าเพลง (รู้จัก) ทำให้การฟังเพลงของผู้ฟังขาดอรรถรสไปมากทีเดียว

3. การรวมกลุ่มของหมอลำเพลงเป็นสมาคมเพลงโคราช ลักษณะนี้เป็นเจ้าภาพสามารถติดต่อหมอลำเพลงได้ทั้งหมด ที่คณะใดก็ได้เพราะจะมีการประสานงานกันของคณะเพลงที่สังกัดสมาคมเพลงโคราชกับหมอลำเพลง เพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อหาเพลงให้กับเจ้าภาพที่มาหางานไปแสดง ส่วนในการดำเนินชีวิตของหมอลำเพลงได้มีเปลี่ยนแปลงไปก็คือ หมอลำเพลงมีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนอย่างชัดเจนโดยออกมาในรูปแบบของการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกอีกทั้งหมอลำเพลงยังเข้าร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ และช่วยเหลือสังคม นอกจากนี้จะมีหน้าที่ให้ความบันเทิงในรูปแบบของการแสดงเพลงโคราชและประเภทต่าง ๆ เพียงเท่านั้น โดยมีหมอลำเพลงที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและยกระดับเพลงโคราชก็คือนายกำป็น ข่อยนอก ปัจจุบันท่านได้รับการยกย่องให้เป็นศิลปินอีสานแห่งชาติ ปี พ.ศ.2545 และได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย (ศุภชัย ทอนสูงเนิน. 2546)

สินีนาฏ ทองวัฒนา ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนหลังเรียนหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องหางหงส์ ธงตะขาบ โดยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัย มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น ขั้นที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนวัดไก่อตื้อ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ $p < 0.05$ และนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องหางหงส์ ธงตะขาบเพิ่มมากขึ้น และภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง (สินีนาฏ ทองวัฒนา. 2555)

เอื้อมเดือน ถิ่นปัญญา ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องหมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร 4) การประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์หลักสูตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร 4) เกณฑ์พิจารณาโครงสร้างหลักสูตร 5) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดนิทรรศการหลักสูตร และ 6) กรอบการสนทนากลุ่มย่อย ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตร มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ภาพรวมของหลักสูตรมี

ความเหมาะสมสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดนิทรรศการนำเสนอหลักสูตร มีความเหมาะสม ดี หลักสูตรหมอลำกลอนมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (เอี่ยมเดือน ถิ่นปัญญา. 2548)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนด ขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในการวิจัยครั้งนี้ มี 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดง พื้นบ้านเพลงโคราช ศึกษาการจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ เรื่องการแสดง พื้นบ้านเพลงโคราช มาจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยได้มีการกำหนด สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัด พรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

5. ทฤษฎีการเรียนรู้

5.1 แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler)

ไทเลอร์ได้เสนอแนะวิธีที่จะค้นหาความรู้ที่จะสอนผู้เรียนไว้ว่ามีอยู่ 4 ประการ

ประการแรก คือ ต้องมีการค้นหาสภาพปัจจุบันของผู้เรียน โดยศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม ปัญหา และความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากจะได้ข้อมูลที่ตรงกับความสนใจของผู้เรียนมากที่สุด ผู้เรียนจะเรียนได้ดีหากความรู้ที่ตรงกับความสนใจของเขา

ประการที่สอง คือ เมื่อค้นหาความต้องการของผู้เรียนแล้ว อาจจะนำข้อมูลที่ได้มา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม เพื่อกำหนดสิ่งที่ขาดไปหรือความต้องการที่จำเป็น

ประการที่สาม คือ ความรู้ที่จะสอนผู้เรียนนั้นควรคำนึงถึงปรัชญาการศึกษาและปรัชญาของ โรงเรียนด้วยว่าต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไรตามปรัชญาของการศึกษาและปรัชญาของ โรงเรียน

ประการที่สี่ คือ การเลือกความรู้ที่จะสอนผู้เรียนนั้นควรอาศัยความรู้ทางจิตวิทยาด้วย เพราะจิตวิทยาจะทำให้ทราบว่าเนื้อหาใดที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละวัยและในแต่ละระดับชั้น วิธีสอนแบบที่จะถูกนำมาใช้เพื่อถ่ายทอดความรู้ที่มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ไทเลอร์ได้ให้ ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

5.1.1 ควรเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะในการคิด

5.1.2. ควรเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ได้รับสารสนเทศ กล่าวคือ ต้องให้ผู้เรียนได้รับสารสนเทศในระหว่างลงมือกระทำหรือปฏิบัติกิจกรรม ควรเลือกสารสนเทศที่สำคัญและใช้บ่อย ๆ เพื่อป้องกันการลืม นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนได้พบสารสนเทศนั้นในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ใช้ได้

5.1.3. ควรเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาเจตคติที่ดีต่อสังคม โดยอาจจะให้ผู้เรียนได้ซึมซับจากสิ่งแวดล้อม ผลการสะท้อนทางอารมณ์ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่เจ็บปวด และอาศัยกระบวนการทางปัญญาโดยตรง

5.1.4. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยในการพัฒนาความสนใจ โดยให้ผู้เรียนสัมผัสกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนาความสนใจของผู้เรียน และหาทางให้กิจกรรมนั้นเชื่อมโยงทางใดทางหนึ่งกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนพึงพอใจ

นอกจากนี้ไทเลอร์ยังได้เสนอแนะการจัดเนื้อหาไว้ว่า ควรจะคำนึงถึงความต่อเนื่อง (continuity) ลำดับก่อนหลัง (sequence) และมีการบูรณาการ (integration) โรงเรียนควรมีการประเมินหลักสูตร หมายถึง มีการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็นจุดประสงค์ของหลักสูตร ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จักให้แก่ผู้เรียน ผลการใช้หลักสูตร และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร เป็นต้น นอกจากนี้ควรเป็นโรงเรียนที่อาจารย์ผู้สอนทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการร่างและสร้างหลักสูตร เพราะจะทำให้โรงเรียนนั้นสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมจิตร จันทรญา.2557)

5.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย

องค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ จากแนวคิดนักการศึกษา กาเย (Gagne) คือ ผู้เรียน (Learner) มีระบบสัมผัสและระบบประสาทในการรับรู้สิ่งเร้า (Stimulus) คือ สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อัตโนมัติ (Response) คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย (Gagne) การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจการปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาวความสามารถในการจำ (Retention Phase) ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase) การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase) การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase) การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูงการสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย (Gagne) ให้ความสำคัญมีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน บอกวัตถุประสงค์ ผู้เรียนควรทราบถึงวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนเพื่อให้ทราบวาทเรียนเกี่ยวกับอะไรกระตุ้นความจำผู้เรียน

สร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ก่อน เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความทรงจำในระยะยาวได้เมื่อได้โยงถึงประสบการณ์ผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม เกี่ยวกับแนวคิด หรือเนื้อหา นั้นๆเสนอเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อชนิดต่างๆ ในรูป กราฟฟิก หรือ เสียง วิดีโอการยกตัวอย่าง การยกตัวอย่างสามารถทำได้โดยยกกรณีศึกษา การเปรียบเทียบ เพื่อให้เข้าใจได้ชัดซึ่งการฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะหรือพฤติกรรม เป็นการวัดความเข้าใจว่าผู้เรียนได้เรียนถูกต้อง เพื่อให้เกิดการอธิบายซ้ำเมื่อรับสิ่งที่ผิดการให้คำแนะนำเพิ่มเติม เช่น การทำแบบฝึกหัด โดยมีคำแนะนำการสอบ เพื่อวัดระดับความเข้าใจ การนำไปใช้กับงานที่ทำ ในการทำสื่อควรมี เนื้อหาเพิ่มเติม หรือหัวข้อต่างๆ ที่ควรจะต้องรู้เพิ่มเติม (สมจิตร จันทรฉาย.2557)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประชากร
2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีวิธีในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช และศึกษาจากเอกสารต่างๆ และจากการสอบถามสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

2. การจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นำความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช มาวิเคราะห์เรียบเรียงตามประเด็น ดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช
- 2.2 เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช
- 2.3 ลักษณะท่าร่ายของเพลงโคราช
- 2.4 รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง
- 2.5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

2.6 การนำเสนอผลงาน

3. นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ให้ผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และครูผู้สอนร่วมวิพากษ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของ หลักสูตร เวลาเรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. รศ.ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์	อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา
2. ดร.รณิดา เขยชุม	อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
3. นายบุญสม สังข์สุข	วิทยากรท้องถิ่น นายกสมาคมเพลงโคราช
4. นางสาวลำไย พานิช	วิทยากรท้องถิ่น ศิลปินเพลงโคราช
5. นางสุดี บุญญานุสิทธิ์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
6. นางสมควร เจือสกุล	หัวหน้าสาระศิลปะ
7. นางมาลี จิรายุพงศ์	ครูนาฏศิลป์

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน

4. นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช เสนอต่อผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพรหมราช และกรรมการสถานศึกษา เพื่อร่วมพิจารณาทบทวนความเหมาะสมสอดคล้อง กับนักเรียนและเวลาเรียน

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระ การเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนการ ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ผู้เชี่ยวชาญการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ร่วมกันวิพากษ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เวลาเรียน และความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนแล้ว ซึ่งได้หน่วย การเรียนรู้ดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช
- 1.2 เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช
- 1.3 ลักษณะทำนองของเพลงโคราช
- 1.4 รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง
- 1.5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน
- 1.6 การนำเสนอผลงาน

2. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ร่วมกับนางสุมติ บุญญานุสิทธิ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดพรหมราช เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ซึ่งมีรายละเอียดมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรี ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ นาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

3. กำหนดตัวชี้วัด ผู้วิจัยได้กำหนดตัวชี้วัด ร่วมกับนางสุมติ บุญญานุสิทธิ์ หัวหน้าฝ่าย วิชาการโรงเรียนวัดพรหมราช เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช โดยการวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ตัวชี้วัด มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช

3.2 เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช

3.3 ลักษณะทำนองของเพลงโคราช

3.4 รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง

3.5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

3.6 การนำเสนอผลงาน

4. จัดทำคำอธิบายรายวิชา ผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ และเวลาเรียนที่กำหนด มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา มีรายละเอียด ดังนี้

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมรายวิชา การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 จำนวน 6 แผนการเรียนรู้ รวม 16 ชั่วโมง การศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง การเขียน เพลงโคราช ลักษณะการร้อง การทำนองของเพลงโคราช ดนตรีและลักษณะของเพลงโคราชในปัจจุบัน และสามารถแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเพลงโคราชได้

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สืบทอดการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่ควรอนุรักษ์เผยแพร่ต่อไป

5. จัดทำหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาจัดทำเป็นหน่วย การเรียนรู้โดยการนำสาระการเรียนรู้มาวิเคราะห์แยกเป็นหัวข้อเรื่อง แล้วนำหัวข้อเรื่องมาเขียน

เป็นหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดเวลาของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียดดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 หน่วยการเรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
ก่อนเรียน		
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	2 ชั่วโมง
2	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้	2 ชั่วโมง
3	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	6 ชั่วโมง
4	ลักษณะท่ารำ	3 ชั่วโมง
5	ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	2 ชั่วโมง
6	การนำเสนอผลงาน	1 ชั่วโมง
หลังเรียน		
รวม		16 ชั่วโมง

6. นำหน่วยการเรียนรู้ จำนวน 6 หน่วย เวลา 16 ชั่วโมง เสนอต่อฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดพรหมราช นางสุดี บุญญานุสสิทธิ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ พิจารณาความเหมาะสมของสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน เพื่อนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ต่อไป

7. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขสาระการเรียนรู้และเวลาเรียน ให้มีความสอดคล้องเหมาะสม เพื่อนำไปจัดทำแผนการเรียนรู้ต่อไป โดยปรับปรุงแก้ไขเวลาเรียนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เขียนเพลงร้องเพลงโคราช เป็น 3 ชั่วโมง และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เป็น 6 ชั่วโมง ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 หน่วยการเรียนรู้เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช (แก้ไข)

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
ก่อนเรียน		
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช	2 ชั่วโมง
2	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	6 ชั่วโมง

ตาราง 6 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
3	ลักษณะทำร้ายเพลงโคราช	4 ชั่วโมง
4	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้	2 ชั่วโมง
5	ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	1 ชั่วโมง
6	การนำเสนอผลงาน	1 ชั่วโมง
	หลังเรียน	
	รวม	16 ชั่วโมง

8. จัดทำแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชาและนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดและประเมินผล จำนวน 6 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

9. ผู้วิจัยได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

10. ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนรู้ ปรับการประเมินให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเรียนรู้ ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นสอนผู้วิจัย ได้ให้นักเรียนศึกษาจากภาพวีดิทัศน์ และใบความรู้จากนั้นทำการทดสอบระหว่างบทเรียน

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ โดยให้บุคคลในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกัน และยังคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้เป็นคะแนนทดสอบก่อนเรียน

2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2

ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน โดยผู้วิจัยดำเนินการสอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น โดยดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับนักเรียนกลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปทุมราช จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนเรียน

4. ให้นักเรียนทำแบบประเมินเพื่อศึกษาถึงความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
 2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
 4. แบบสอบถามความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียน
- หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้าง ดังนี้
 - 1.1 วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาและนำหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มาพิจารณาจัดทำรายละเอียดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละแผนการเรียนรู้ประกอบด้วย ตัวชี้วัด จุดประสงค์ การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวัดผลและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้
 - 1.2 แผนจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน เวลา 16 ชั่วโมง ที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
 - 1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมและสอดคล้องของรายละเอียดในแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.4 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เมื่อได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มประชากร
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบ จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ
 - 2.2 ศึกษาวิเคราะห์ตัวชี้วัด เพื่อกำหนดค่านำหนักของข้อสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบ 4 ตัวเลือก มีวิธีตรวจให้คะแนนแบบถูกให้ 1 คะแนน ผิดให้ 0 คะแนนจำนวน 20 ข้อ ตามโครงสร้างตารางวิเคราะห์จำนวนข้อสอบ ดังแสดงในตาราง

ตาราง 7 คำนำน้หนักจำนวนข้อสอบในแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

หน่วย การเรียนรู้	เรื่อง	น้ำหนัก	จำนวน
		จำนวน ข้อสอบ	ข้อสอบ ที่สร้างขึ้น
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	3	4
2	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	7	11
3	ลักษณะท่าร่า	6	8
4	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้	2	4
5	ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	2	3
รวม		20	30

2.4 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น เสนอต่อประธานปริญญานิพนธ์ และกรรมการควบคุมเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2.5 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 30 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับแบบทดสอบ

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

กำหนดระดับความคิดเห็นไว้ดังนี้ (ทองพันธ์ นาสมบัติ. 2546:62 ; อ้างอิงจาก บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในข้อใดมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ถือว่ามีความสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่าดัชนีมีความสอดคล้องตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.50 ถือว่าไม่มีความสอดคล้อง ผู้วิจัยจะดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้

2.6 จากผลการพิจารณาความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน พบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อสอบจำนวน 30 ข้อ จึงได้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.7 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปทุมราช อำเภอบักราช จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 คน แล้วนำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์หาความยากง่ายของข้อสอบ ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบแล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพเข้าเกณฑ์จำนวน 20 ข้อ นำไปวิเคราะห์คุณภาพแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีขั้นตอนดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินและศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น

3.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ความเหมาะสม และความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.3 สร้างแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3.4 วิเคราะห์ค่าคะแนนจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยคำนวณ คะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีระดับความเหมาะสมและการแปลความหมาย ดังนี้

คะแนน 5	หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
คะแนน 4	หมายถึง เหมาะสมมาก
คะแนน 3	หมายถึง เหมาะสมปานกลาง
คะแนน 2	หมายถึง เหมาะสมน้อย
คะแนน 1	หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

3.5 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่อเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญา
นิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

3.6 นำแบบประเมินที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านเพื่อพิจารณาความ
เหมาะสมของประเด็นการประเมิน

3.7 นำแบบประเมินที่เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จนได้แบบ
ประเมินที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำไปใช้ในการวิจัย

4. แบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียน
หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีวิธีการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นความ
พึงพอใจจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้
หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

4.2 กำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น
และความพึงพอใจของนักเรียน

4.3 แบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นความพึงพอใจของ
นักเรียน หลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

4.4 นำแบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของ
นักเรียนที่สร้างขึ้น เสนอต่อเสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญา
นิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

4.5 นำแบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของ
นักเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่านเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของข้อคำถามและ
ภาษาที่ใช้

4.6 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามความตระหนักรู้ถึงคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่นและ
ความพึงพอใจของนักเรียน มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสอบถาม
ที่สมบูรณ์แล้ว จึงนำไปใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จากเอกสารต่างๆ และเก็บรวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่าย ภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้สถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน ความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น และความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2. ผลการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
3. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช โดยได้มีการกำหนดขั้นตอนในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นจำนวน 3 ขั้นตอนดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ศึกษากรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมา เขต 3 พบว่าการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ได้มีอยู่ในกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 และสามารถนำมาจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และจากการสังเกตสัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่น นายบุญสม สังข์สุข นางสาวลำไย พานิช พบว่า เพลงโคราช คือ การขับร้องแกว่กันระหว่างหญิงชาย ได้มีการพัฒนารูปแบบของกลอนเพลงกำหนดจังหวะ มีสัมผัสสระกลอนเพลง และมีทำนองทั้งหมด 6 ทำ คือ ทำยืนโอ้ ทำย่อ่ง ทำประจัญบาน ทำช้างเทียมแม่ ทำปลาไหลพันพวง ทำจัก เมื่อได้อรรถความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นและการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ได้นำมาจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

2) การพัฒนาสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มาจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้

3) การทดลองใช้สาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น เป็นการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน

1.2 ผลการศึกษาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ผู้วิจัยได้รวบรวมสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จากเอกสารต่าง ๆ และจากการสอบถามสัมภาษณ์ผู้รู้ในท้องถิ่น จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน คือ 1) รศ.ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ศึกษา 2) ดร.รณิดา เขยชุม อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา 3) นายบุญสม สังข์สุข วิทยากรท้องถิ่น นายกสมาคมเพลงโคราช 4) นางสาวลำไย พานิช วิทยากรท้องถิ่น ศิลปินเพลงโคราช 5) นางสาวดี บุญญานุสิทธิ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 6) นางสมควร เจือสกุล หัวหน้าสาระศิลปะ 7) นางมาลี จิรายุพงศ์ครูนาฏศิลป์ ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และความเหมาะสม สอดคล้องกับนักเรียนซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความถูกต้องเหมาะสม แต่ควรเพิ่มเติมตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนได้ทราบถึงการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบันด้วย สำหรับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1.2.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช
- 1.2.2 เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช
- 1.2.3 ลักษณะท่าร่ำของเพลงโคราช
- 1.2.4 รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง
- 1.2.5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน
- 1.2.6 การนำเสนอผลงาน

ผู้วิจัยได้ปรับเวลาเรียนเพื่อให้มีความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ทางด้าน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการใช้เวลาเรียนประมาณ 16 ชั่วโมง มีความเหมาะสมดีโดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเรื่องเวลาเรียน ในแต่ละหัวข้อนั้นแบ่งออกดังนี้ ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช 2 ชั่วโมง เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช 6 ชั่วโมง ลักษณะ ท่าร่ำ เพลงโคราช 4 ชั่วโมง รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ 2 ชั่วโมง ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน 1 ชั่วโมง การนำเสนอผลงาน 1 ชั่วโมง และการนำ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ในโรงเรียนนั้นควรมีการแบ่งเวลาให้เหมาะสมกับคาบเรียนและจำนวนของเด็กนักเรียน เพื่อให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนอย่างสูงสุด

2. ผลการพัฒนาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น

2.1 ผลการพัฒนาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้พัฒนาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรี ยนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรี ยนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรี ยนรู้ มาตรฐานการเรี ยนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรี ยนรู้ และแผนการจัดการเรี ยนรู้ จำนวน 6 แผน เวลา 16 ชั่วโมง

2.2 ผลการประเมินสาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำสาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรี ยนรู้ สาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ปรากฏผลดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการประเมินสาระการเรี ยนรู้ท้องถิ่น

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
ตัวชี้วัด				
1	กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน	4.43	0.79	มาก
2	สอดคล้องกับเนื้อหา	4.43	0.79	มาก
3	ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน	4.57	0.53	มากที่สุด
เนื้อหา				
4	สอดคล้องกับตัวชี้วัด	4.43	0.79	มาก
5	เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น	4.57	0.53	มากที่สุด
6	เนื้อหาให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.43	0.79	มาก
7	ตรงตามเนื้อหาวิชา	4.29	0.49	มาก
8	สาระการเรี ยนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	4.43	0.79	มาก
9	สาระการเรี ยนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรี ยน	4.43	0.79	มาก
10	สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรี ยน	4.43	0.79	มาก
11	เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี	4.29	0.49	มาก
12	สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรี ยน	4.57	0.53	มากที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
13	มีความยากง่ายพอเหมาะ	4.29	0.49	มาก
14	มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.14	0.69	มาก
15	เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริง	4.57	0.53	มากที่สุด
	การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้			
16	สอดคล้องกับเนื้อหา	4.71	0.49	มากที่สุด
17	จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด	4.57	0.53	มากที่สุด
18	กิจกรรมเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.57	0.53	มากที่สุด
19	กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน	4.43	0.79	มาก
20	สร้างความสนใจของผู้เรียน	4	0	มาก
21	เหมาะสมกับเวลา	4.29	0.49	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.42	0.56	มาก

จากตาราง 8 การประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญดังนี้

1.3.1 แผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชในส่วนของเนื้อหาผู้วิจัยได้ปรับให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนโดยใช้เนื้อหาที่มีความยากพอเหมาะ

1.3.2 กิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นสอนผู้วิจัยได้ให้นักเรียนศึกษาจาก วีดิทัศน์และ ทำการศึกษาวิทยาการท้องถิ่นเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นพร้อมทำการบันทึกข้อมูล

3. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้นำเสนอสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผน 16 ชั่วโมง ไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน ได้ผลดังนี้

3.1 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนเรียนภาคทฤษฎีแล้วจึงเรียนภาคปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อตรวจสอบ ความเข้าใจ ซึ่งในการนำเสนอสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ดังนี้

3.1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของ เพลงโคราช ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง ในขั้นนำเป็นการสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน ที่นักเรียนเคยพบเห็นทั้งในท้องถิ่นของตนและที่เคยพบเห็นในท้องถิ่นใกล้เคียง โดยให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ขั้นต่อไปทำการสนทนาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และความสำคัญของเพลงโคราช นักเรียนให้ความสนใจซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ขั้นสอนทำการแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มและมอบหมายงานให้นักเรียนทำงานกลุ่มร่วมกัน

นักเรียนสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันด้วยความตั้งใจ มีนักเรียนบางคน ที่ไม่สามารถแสดง ความคิดเห็นได้ดีเท่าที่ควร ในขั้นนำเสนอผลงานกลุ่ม นักเรียนในแต่ละกลุ่มให้ ความสนใจกับผลงาน ของกลุ่มตนเองเป็นอย่างมาก และมีการนำเสนอที่ใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่ม ในขั้นสรุปนักเรียนสามารถ ทำแบบฝึกหัดได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน 2 ชั่วโมง

3.1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เรื่อง เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช ผู้วิจัยได้ทำการ สอนร่วมกับวิทยาการท้องถิ่น ในขั้นนำผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าวิทยาการท้องถิ่น

จะมาให้ความรู้เรื่องการเขียนเพลงโคราชและสาธิตการร้องเพลงโคราช นักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ในชั้นสอนนักเรียนให้ความสนใจและมีความสนใจเป็นอย่างดีในทุกขั้นตอน

นักเรียนร่วมกันซักถามวิทยากรเกี่ยวกับเรื่องที่ยากทราบเพิ่มเติมหรือในส่วนที่ไม่เข้าใจ และร่วมกันฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม ในชั้นนำเสนอผลงานกลุ่มนักเรียนให้ความสนใจมีความกระตือรือร้น ในการร่วมกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย นักเรียนบางกลุ่มสามารถนำเสนอผลงานได้ดีมากเนื่องจากมีพื้นฐานทางการร้องเพลงพื้นบ้าน ในชั้นสรุปนักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ จากการฝึกปฏิบัติการเขียนเพลงโคราชและร้องเพลงโคราช ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6 ชั่วโมง

3.1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ลักษณะทำรำของเพลงโคราช ผู้วิจัยได้ทำการสอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น ในชั้นนำผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบว่าวิทยากรท้องถิ่นจะมาให้ความรู้เรื่องลักษณะทำรำของเพลงโคราชและสาธิตทำรำการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นและตั้งใจเป็นอย่างดี ในชั้นสอนนักเรียนให้ความสนใจในทุกขั้นตอน ของการสอนปฏิบัติทำรำ นักเรียนได้ทำการร่วมกันซักถามวิทยากรและผู้วิจัย ในส่วนของทำรำ ที่นักเรียนยังไม่สามารถปฏิบัติได้ดีและส่วนที่ยังไม่เข้าใจ นักเรียนร่วมกันฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม โดยมีวิทยากรและผู้วิจัยคอยแนะนำ ในชั้นนำเสนอผลงานกลุ่มนักเรียนมีความกระตือรือร้นและให้ความสนใจเป็นอย่างดี มีความกล้าแสดงออก อีกทั้งยังให้ความร่วมมือในการร่วม การปฏิบัติทำรำได้เป็นอย่างดี ในชั้นสรุปนักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ จากการฝึกปฏิบัติทำรำ เพลงโคราชนักเรียนสามารถปฏิบัติทำรำ ได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ชั่วโมง

3.1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง ในชั้นนำเป็นการสนทนาในเรื่อง รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดงของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่นักเรียนเข้าใจหรือที่นักเรียนเคยพบเห็น ในชั้นสอนผู้วิจัยเปิดให้ชมภาพในวีดิทัศน์ที่เกี่ยวกับเรื่อง รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดงเพลงโคราช นักเรียนให้ความสนใจในการเรียนเป็นอย่างดีและนักเรียนได้ศึกษาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นร่วมกัน ในชั้นนำเสนอนักเรียนได้นำเสนอผลงานเป็นกลุ่มในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน นักเรียนมีการซักถามอีกกลุ่มนำเสนอในส่วนที่ไม่เข้าใจ ในชั้นสรุปนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัด ได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2 ชั่วโมง

3.1.5 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราช ในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเอง ในขั้นนำเป็นการสนทนาในเรื่อง ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบันที่นักเรียนเคยพบเห็นในท้องถิ่น ในขั้นสอนนักเรียนให้ความสนใจโดยศึกษาจากภาพในวีดิทัศน์ที่ผู้วิจัยเปิดให้ชมเกี่ยวกับ เรื่อง ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน นักเรียนได้ศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ในขั้นนำเสนอให้นักเรียนได้นำเสนอผลงาน เป็นกลุ่มซึ่งมีความใกล้เคียงกันในแต่ละกลุ่ม ในขั้นสรุปนักเรียนสามารถทำแบบฝึกหัด ได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ชั่วโมง

3.1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำเสนอผลงานผู้วิจัยได้ทำการสอนร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น ในขั้นนำเป็นการสนทนาในเรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ในขั้นสอนวิทยากรท้องถิ่นทำการสาธิตการร้องและรำเพลงโคราช นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างมาก ในขั้นนำเสนอให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานเป็นกลุ่มโดย ได้นำเสนอผลงานในแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน มีความถูกต้องเหมาะสมและมีความภาคภูมิใจ ในผลงานของตนเองและของกลุ่มที่ได้รับมอบหมาย ในขั้นสรุปผู้วิจัยได้สรุปผลกิจกรรมร่วมกับนักเรียน และนักเรียนสามารถปฏิบัติการร้อง และรำเพลงโคราชในการนำเสนอผลงานได้ผ่านเกณฑ์ทุกคน ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 1 ชั่วโมง

3.2 ผลการประเมินผลจากแบบฝึกหัดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

เมื่อสิ้นสุดหลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผล นักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ปรากฏผลดังแสดงใน ตาราง 9

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์ และคะแนนจากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช

หน่วยการเรียนรู้	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนแบบฝึกหัด	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 (5คะแนน)	19	100	0	0.00	4.21	84.21%
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 (25คะแนน)	19	100	0	0.00	21.78	87.15%

ตาราง 9 (ต่อ)

หน่วยการเรียนรู้	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนแบบฝึกหัด	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 (20คะแนน)	19	100	0	0.00	17.10	85.52%
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 (5คะแนน)	19	100	0	0.00	3.37	74.73%
หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 (5คะแนน)	19	100	0	0.00	4	80.00%
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 (20คะแนน)	19	100	0	0.00	16.84	84.21%

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำได้คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากตาราง 9 การทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบแต่ละครั้งมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกหน่วยการเรียนรู้

3.3 ผลการประเมินผลจากผลงาน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การนำเสนอผลงานนักเรียน ได้ปฏิบัติงานเป็นกลุ่มๆละ 5 คน 3 กลุ่ม และกลุ่มละ 4 คน 1 กลุ่ม โดยการนำเสนอการแสดง พื้นบ้าน เพลงโคราช ปรากฏผล ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 คะแนนผลงานการนำเสนอของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน ที่เรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กลุ่มที่	คะแนนการนำเสนอ (20คะแนน)		นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์	
	คะแนนที่ได้	เฉลี่ยร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	19	95.00	5	100	0	0.00
2	18	90.00	4	100	0	0.00
3	16	80.00	5	100	0	0.00
4	15	75.00	5	100	0	0.00
เฉลี่ย	16.84	84.21%				

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำได้คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากตาราง 10 คะแนนผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มผ่านเกณฑ์ที่กำหนด โดยคะแนนเฉลี่ย สูงสุดคิด เป็นร้อยละ 95.00 รองลงมาคือร้อยละ 90.00 ร้อยละ 80.00 ร้อยละ 75.00 ตามลำดับ

3.4 ผลจากการประเมินผลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 11 และตาราง 12

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ไม่ผ่านเกณฑ์และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน ที่เรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

จำนวนนักเรียน (คน)	นักเรียนที่ผ่านเกณฑ์		นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์		คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	เฉลี่ย	เฉลี่ยร้อยละ
19	19	100	0	0.00	18.47	92.36

หมายเหตุ คะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำได้คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากตาราง 11 คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งหมด ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

การประเมิน	ผลการวิเคราะห์คะแนนผลสัมฤทธิ์			
	N	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (20 คะแนน)	19	10.79	2.32	14.34
ผลสัมฤทธิ์หลังเรียน (20 คะแนน)	19	18.47	1.34	-

จากตาราง 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.5 ผลจากการศึกษาความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช

จากแบบประเมินความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 สรุปผลการประเมินความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					รวม	ค่าเฉลี่ย
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
		5	4	3	2	1		
1.	หลัง การเรียนรู้หลักสูตรสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช นักเรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	17	2	0	0	0	19	4.89
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		89.47	10.53	0.00	0.00	0.00	100.00	97.89
2.	หลัง การเรียนรู้หลักสูตรสาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช นักเรียนได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามีประโยชน์ และสร้างคุณค่าทางจิตใจได้	16	3	0	0	0	19	4.84
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		84.21	15.79	0.00	0.00	0.00	100.00	96.84

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					รวม	ค่าเฉลี่ย
		มาก ที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
		5	4	3	2	1		
3.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น <u>เพิ่มขึ้น</u>	16	3	0	0	0	19	4.84
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		94.74	5.26	0.00	0.00	0.00	100.00	96.84
4.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียน มีความรู้เกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช <u>เพิ่มขึ้น</u>	17	2	0	0	0	19	4.98
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		89.47	10.53	0.00	0.00	0.00	100.00	97.89
5.	นักเรียนคาดว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้ และ ประสพการณ์ การเรียนหลักสูตร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สู่บุคคลอื่นได้	16	2	1	0	0	19	4.79
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		84.21	10.53	5.26	0.00	0.00	100.00	95.79
6.	การเรียนรู้หลักสูตร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความเหมาะสมกับความสนใจ ของนักเรียน	17	1	1	0	0	19	4.84
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		89.47	5.26	5.26	0.00	0.00	100.00	96.84

ตาราง 13 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน					รวม	ค่าเฉลี่ย
		มาก ที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
		5	4	3	2	1		
7.	นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	17	2	0	0	0	19	4.89
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		89.47	10.53	0.00	0.00	0.00	100.00	97.89
8.	นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน	18	1	0	0	0	19	4.95
		ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ	ร้อยละ
		94.74	5.26	0.00	0.00	0.00	100.00	98.95
							ค่าเฉลี่ยคะแนนรวม	4.87
							ค่าเฉลี่ยร้อยละรวม	97.37

จากตาราง 13 สรุปผลการประเมินความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนมีความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจ เฉลี่ยร้อยละ 97.37

3.3.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมจากแบบประเมินความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สามารถสรุปได้ดังนี้ นักเรียนมีความต้องการที่จะให้มีการจัดการสอนเพิ่มเติมในส่วนของการแสดงพื้นบ้านอื่นๆที่มีอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาหรือในพื้นที่ใกล้เคียง และการเรียนการสอนโดยวิทยากรท้องถิ่นทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังต้องการพื้นที่ในการจัดการแสดงนอกเหนือจากในหอประชุมของโรงเรียนอีกด้วย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการดำเนินการวิจัย และพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่นสรุปได้ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้เรื่องศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ที่ส่งเสริมความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจากใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

2. ความสำคัญของการวิจัย

เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เรื่องการแสดงพื้นบ้านท้องถิ่น เพลงโคราช ปลุกฝังให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงคุณค่า ความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านในท้องถิ่น และส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

3. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอบักรังชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน

4. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่องการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยมีวิธีในการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช และได้ทำการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช และศึกษาจากเอกสารต่างๆ และจากการสอบถามสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้จำนวน 6 แผน การเรียนรู้ เวลา 16 ชั่วโมง นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช ผู้เชี่ยวชาญร่วมกันวิพากษ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช แล้วทำการปรับปรุงให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียน ซึ่งได้หน่วย การเรียนรู้ดังนี้ 1. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช 2. เขียนเพลง ร้องเพลง โคราช 3. ลักษณะทำนองของเพลงโคราช 4. รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง 5. ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน 6. การนำเสนอผลงาน

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราชไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลองดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ดำเนินการทดลอง โดยทดสอบก่อนเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้และทำการทดสอบหลังเรียน โดยให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการสืบสาน วัฒนธรรมท้องถิ่นร่วมกัน และยังคงอยู่ในชุมชนอย่างยั่งยืน จากนั้นให้นักเรียนทำแบบประเมิน ความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตร สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้
2. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
4. แบบสอบถามความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากการใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 มีรายละเอียดดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จากเอกสารต่างๆ และเก็บรวบรวมภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์ สังเกต ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและจดบันทึก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระหว่างการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน

1. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นก่อนนำไปใช้ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ dependent และค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

2. สรุปผลการวิจัย

2.1. ผลการพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้พัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยจัดทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน เวลา 16 ชั่วโมง จากการประเมินระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องอยู่ในระดับมาก โดยได้ค่าเฉลี่ย 4.42 เฉลี่ยร้อยละ 88.40

2.2. ผลการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนก่อนเรียนกับหลังเรียนเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราช นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

2.2 ผลจากการศึกษาความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจ ของนักเรียนหลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จากแบบประเมินความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียน หลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สรุปผลการประเมิน นักเรียนมีความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจ เฉลี่ยร้อยละ 97.37

3. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะเรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการดำเนินการ วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน จำนวน 3 ขั้นตอนดังนี้ การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาระบบการเรียนรู้ท้องถิ่น และการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ตามลำดับซึ่ง ในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายผลดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คือ หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 3 และมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พบว่ามีความ

สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเป็นรายวิชาใหม่ดังกล่าว จากการสอบถามสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นและครูในโรงเรียนพบว่าความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช หากจะศึกษาจากเอกสารต่างๆ อาจจะทำให้นักเรียนยังไม่รู้สึกถึงความตระหนักคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช จึงควรมีการจัดการเรียนการสอนขึ้น และในมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล และมาตรฐานการเรียนรู้ที่ ศ 3.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 18)

โดยผู้วิจัยได้บูรณาการเข้าด้วยกันเพื่อใช้จัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช อันจะเป็นการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความตระหนักคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป อีกทั้งจากการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานนั้นในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนทำการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นนั้นยังช่วยให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นอย่างเหมาะสมและตรงประเด็นกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆอีกด้วย

ผู้วิจัยพบว่าจากการจัดการเรียนการสอนหากครูผู้สอนได้ทำการวิเคราะห์จากแบบทดสอบก่อนเรียนและการสัมภาษณ์ผู้เรียนในท้องถิ่นจะพบว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องเพลงโคราชค่อนข้างน้อยและยังไม่ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตน หากผู้สอนไม่ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนและละเลยความสำคัญของวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนไป

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีประเด็นที่ศึกษาดังนี้ คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 3 และมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พบว่ามีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาเป็นรายวิชาใหม่ดังกล่าว

โดยมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ของไทเลอร์ที่กล่าวว่าการบูรณาการ คือ การจัดประสบการณ์ควรเป็นในลักษณะที่ช่วยให้ผู้เรียน ได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน เนื้อหาที่เรียนเป็นการเพิ่มความสามารถทั้งหมด ของผู้เรียนที่จะได้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ต่างๆ กัน ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์ที่แวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งตามทฤษฎี

การเรียนรู้ของไทยเลอร์ยังกล่าวไว้ว่าในวิชาทักษะ ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อยๆ และต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยพบว่าจากทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวจะทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนได้อย่างดีอีกด้วย

ขั้นที่ 2 การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ไปจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยทำเป็นรายวิชาใหม่ ที่เป็นสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้นำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ให้ผู้เชี่ยวชาญการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ร่วมกันวิพากษ์ และประเมินความเหมาะสมและสอดคล้องเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เวลาเรียนและความเหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนแล้ว พบว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งได้หน่วยการเรียนรู้ดังนี้ 1.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช 2. เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช 3. ลักษณะท่าร่ายของเพลงโคราช 4. รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้แสดง 5. ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน 6. การนำเสนอผลงาน ตามลำดับ

ผู้วิจัยพบว่าการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมในท้องถิ่น ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการจัดการเรียนการสอนและความสนใจของผู้เรียนในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยผู้วิจัยได้ทำการวิพากษ์ร่วมกับวิทยากรท้องถิ่นซึ่งมีความเชี่ยวชาญในเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และได้ทำการทดสอบก่อนบทเรียนเพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชมากน้อยเพียงใด และมีความสนใจและตระหนักรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในท้องถิ่นของตนหรือไม่ ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขให้หน่วยการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับผู้เรียนและระยะเวลาในการเรียนโดยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและแก้ไขให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียนอีกด้วย โดยในกระบวนการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยได้ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักเรียนที่มีต่อการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยวิทยากรท้องถิ่นเป็นผู้ร่วมในการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว

โดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรของไทยเลอร์ ได้กล่าวว่า ประสบการณ์การเรียนรู้จะช่วยในการพัฒนาความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนสัมผัสกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนาความสนใจของผู้เรียน และหาทางให้กิจกรรมนั้นเชื่อมโยงทางใดทางหนึ่งกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนพึงพอใจ นอกจากนี้ไทยเลอร์ ยังได้เสนอแนะการจัดเนื้อหาไว้ว่า ควรจะคำนึงถึงความต่อเนื่อง ลำดับก่อนหลัง และมีการบูรณาการ

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

การทดลองใช้ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการทดลองใช้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 คน พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช โดยผู้วิจัยได้ทำการสอนด้วยตนเองร่วมกับวิทยากรท้องถิ่น นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็นนักเรียนให้ความสนใจซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็น อีกทั้งนักเรียนสามารถ ทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันด้วยความตั้งใจ เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 19 คน สามารถผ่านเกณฑ์ของการเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยแบ่งเป็นลำดับดังนี้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เฉลี่ยร้อยละ 84.21% หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เฉลี่ยร้อยละ 87.15% หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เฉลี่ยร้อยละ 85.52% หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เฉลี่ยร้อยละ 74.73% หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เฉลี่ยร้อยละ 80.00% หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 เฉลี่ยร้อยละ 84.21% โดยคะแนนที่ถือว่าผ่านเกณฑ์ คือ นักเรียนต้องทำได้ คะแนนร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม จากการทำแบบฝึกหัดหรือแบบทดสอบแต่ละครั้งมีนักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกหน่วยการเรียนรู้ และจากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนเรียนกับหลังเรียนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนนักเรียนมีผลการเรียนที่ 53.95% และหลังเรียนนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยร้อยละ 91.85%

ผู้วิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียนและระยะเวลา ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดความ สับสนในการเรียนรู้เนื่องจากการเรียนรู้ ผู้สอนควรบอกวัตถุประสงค์ให้กับผู้เรียนได้ทราบถึง วัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อที่ผู้เรียนจะเกิดความสนใจในบทเรียนและเพื่อให้ผู้เรียน ได้ทราบว่าบทเรียนที่ผู้สอนจะดำเนินการสอนนั้นเกี่ยวกับอะไรจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ในการเรียนรู้และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนได้อย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยยังได้มีการเลือกใช้สื่อการสอน ให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบทเรียนเพื่อที่ผู้เรียนจะได้มีความสนใจ ในกระบวนการเรียนรู้ มากยิ่งขึ้นอีกด้วย โดยในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งผู้วิจัยได้มีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยมี การอธิบายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นและได้มีการนำวิทยากรท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการ เรียนการสอนอีกด้วยทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะเรียนรู้และได้มีส่วนร่วมในการ จัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้สอนและวิทยากรท้องถิ่นอีกด้วย ผู้เรียนยังได้มีโอกาสซักถาม

จากประสบการณ์ตรงของวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านไม่เพียงแต่อ่านจากในตำราเท่านั้น จะช่วยให้ผู้เรียนฝึกเป็นคนหัดสังเกตและหัดซักถามในหัวข้อที่ตนสงสัยอีกด้วย

โดยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษา กาเย ที่กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้คือ การสอนด้วยสื่อตามแนวคิดของกาเย โดยเร้าความสนใจ ผู้สอนควรมีโปรแกรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และบอกวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจในบทเรียนและเพื่อให้ผู้เรียนทราบวาทเรียนเกี่ยวกับอะไร ผู้สอนควรกระตุ้นความจำผู้เรียนและสร้างความสัมพันธ์ในการโยงข้อมูลกับความรู้ที่มีอยู่ก่อน เพราะสิ่งนี้สามารถทำให้เกิดความทรงจำในระยะยาวได้เมื่อได้โยงถึงประสบการณ์ผู้เรียน โดยการตั้งคำถาม เกี่ยวกับแนวคิด หรือเนื้อหาอื่นๆ เสนอเนื้อหา ขั้นตอนนี้จะเป็นการอธิบายเนื้อหาให้กับผู้เรียน โดยใช้สื่อชนิดต่างๆ ในรูป กราฟฟิก หรือ เสียง วิดีโอ เป็นต้น

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นไปใช้

สำหรับข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชนั้น งานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองซึ่งได้ให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และผลของงานวิจัยสามารถเป็นข้อมูลไปสู่การนำไปประยุกต์กับการพัฒนาสาระการเรียนรู้ในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาให้สาระการเรียนรู้ท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านในท้องถิ่น ถึงแม้ปัจจุบันสภาพของสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป แต่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านจะดำรงอยู่ได้ต่อเมื่อมีการนำเข้าไปอยู่ในหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้นๆ

ในส่วนประเด็นที่น่าสนใจในการทำวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชภายใต้บริบทของกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกษมา มั่งประยูร. (2544). *กรณีศึกษาการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงเพลงโคราชคณะกำนันบ้านแท่นและคณะแสงสมคิด*. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ร.ส.พ.
- กลั่นผกา ทับทิมธงไชย. (2547). *การศึกษาเพลงโคราช*. ปรินูญานิพนธ์ ศป.ม.(มานุษยดุริยางค-วิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐญาพร ดอกจันทร์. (2555). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเรือมอันเร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ทิพย์พฐ กฤษสุนทร. (2552). *การวิเคราะห์การปรับตัวของสื่อพื้นบ้าน : ศึกษากรณีเพลงโคราชจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- บุญสม สังข์สุข. (2556, 15 มกราคม). สัมภาษณ์โดย พันธุ์ชิตา เดชครุฑ, ที่ทำการนายกสมาคมเพลงโคราช
- ยุภาพร สารจันทร์. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการย้อมสีผ้าไหมแพรวาด้วยวัสดุธรรมชาติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและเทคโนโลยี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.
- ศศิธร วิศพันธุ์. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมกรงนกเขาขาว*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- ศุภชัย ทอนสูงเนิน. (2546). *วิถีชีวิตชุมชนคนเพลงโคราช*. ปรินูญานิพนธ์ ศศ.บ. (สาขาวิชาการ-พัฒนาชุมชน). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.ถ่ายเอกสาร.
- สมจิตร จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน. ตำราประกอบการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สินีนาว ทองวัฒนา. (2555). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง หางหงส์ ชงตะขาบ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2555). *เพลงโคราชเล่ม 1*. หจก. มิตรภาพการพิมพ์ 1995: นครราชสีมา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต3. (2551). *กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น*. นครราชสีมา.

บรรณานุกรม(ต่อ)

เอื้อมเดือน ถิ่นปัญญา. (2548). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เรื่อง
หมอลำกลอน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนม่วงหวานพัฒนศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.ถ่ายเอกสาร.

ภาคผนวก ก

- หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย
- หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ

ที่ ศธ ๐๕๓๙.๙ / ๐๑๔๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิทย์ ๒๔๓ เขตวัฒนา
กทม.๑๐๖๐๓๐

5 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุมัติโครงการเกี่ยวกับมูลนิธิเพื่อการศึกษา
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรหมราช

ด้วย นางสาวพัฒนาเมตตา เตชะคุรุ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปะการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ทั้งสี่เรื่องและการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอโคกสูงชัย จังหวัดนครราชสีมา" นั้น

คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่าหน่วยงานของท่านมีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นทางคณะฯ จึงขอความอนุเคราะห์ให้นางสาวพัฒนาเมตตา เตชะคุรุ เข้าเก็บข้อมูลการวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิววรรณ วรณวิไชย)

คณาจารย์คณะศิลปกรรมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว โทร. ภายใน ๑ ๕๓๕๙

ที่ ศร.วส.๓๐๙๙-๐๔.๖๑๒ / ๐14๕5

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบเขตเป็นผู้ให้หมาย

เรียน รองศาสตราจารย์การุณนา อินทรสุณานนท์

ด้วย นางสาวพัฒน์พิชา เดชครุฑ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปและการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ ให้ดำรงตำแหน่ง "การพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ห้องเรียนเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช" สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา นั้น

เพื่อให้การให้ทำนุบำรุงนิเทศศาสตร์มีคุณภาพและได้บรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ให้หมายตรวจสอบและประเมินผล ให้กับนางสาวพัฒน์พิชา เดชครุฑ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรณวิไล)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานคณบดี คณะศิลปกรรมศาสตร์ มศว โทร. ภายใน ๑-๕๓๕๙

ที่ ศธ ๐๕๑๑.๑๑.๐๑ / 0145 วันที่ 5 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นพิธีกร

เรียน คณาบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ด้วย นางสาวพัฒนวิดา เตชะธวัช นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปการและการศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดนครราชสีมา" นั้น

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่า อาจารย์ ดร.ณิศา เขยชุม ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่าน เป็นผู้มีทักษะ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ณิศา เขยชุม เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้กับนางสาวพัฒนวิดา เตชะธวัช เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิศา เขยชุม วรณวิไล)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๑๙.๙/๐๑45

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท ๒๙ เขตวัฒนา
โทร ๐๒-๑๐๑๓๑๐

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน นายบุญสม สังข์สุข

ด้วย นางสาวพัฒน์ธิดา เดชครุฑ ได้ระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษานานาชาติ สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปและการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการเล่นตลกพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพระมหาธาตุ อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา" ขึ้น

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้ที่วิทยานิพนธ์จะขอเรียนเชิญให้ใช้บัณฑิตภาพพัฒนาพัฒนา เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ นาย บุญ โสภณานันท์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ วารณวิริยะ)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ คร ๐๕๓๙.๘ / ๐145

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุพรรณิทธิ ๒๓ เขตวัดมณเฑียร
พ.ศ. ๒๕๖๑

5 กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง ขอร้องเชิญผู้เกี่ยวข้อง
เรียน นางสาวสำเภา พานิช

ด้วย นางสาวหิมนะวีตา เกษตร ภูมิธรรมะดำรงปณัติศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปะการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอโคกกรวด จังหวัดนครราชสีมา" นั้น

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญให้เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้กับนางสาวหิมนะวีตา เกษตร เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ บรรณวิไล)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศร ๐๕๓๗.๙ / ๐/๕๕

คณะกรรมการศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุพรรณบุรี เขต ๑
พ.ร.บ. ๑๐๑๑๐

5 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง ขอลงความเห็นผู้เกี่ยวข้อง

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรหมราช

ด้วย นางสาวพันธุวิศา เดชสุร มีบัตรระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปและการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำปริญญา นิพนธ์หัวข้อ "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดนครราชสีมา" ขึ้น

เพื่อให้การจัดทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่า อาจารย์สุวดี บุญญาบุสิทธิ์ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนวัดพรหมราช ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่าน เป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญ อาจารย์สุวดี บุญญาบุสิทธิ์ เป็นผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบและรับรองวิทยฐานะให้กับนางสาวพันธุวิศา เดชสุร ให้สามารถขึ้นทะเบียนผลงานวิจัยเพื่อการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอลดเลข ๓ ๓ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัตน์ วรณวิไชย)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ กส ๐๕๓๗.๗ / 0145

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุพรรณบุรี ๒๗ เขตวิไลมา
กทม ๑๐๖๐๐๐

5 กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ให้ความรู้
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพระพรหม

ด้วย นางสาวหัตถ์มีปัด เดชคุรุ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปการแสดงศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพระพรหม อำเภอโคกกรวย จังหวัดนครราชสีมา" นั้น

เพื่อให้การจัดทำ วิทยานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่า อาจารย์สนกร เชื้อสกุล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนวัดพระพรหม ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญ อาจารย์สนกร เชื้อสกุล เป็นผู้ให้ความรู้ตรวจสอบและรับรองวิทยานิพนธ์ให้กับนางสาวหัตถ์มีปัด เดชคุรุ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขานนามคุณ มา ณ โอกาสนี้

รศ.ดร.ดวงแก้ว นิ่ม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ นิ่ม)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ที่ ศธ ๐๕๓๙.๙ / ๐๑๔๕

คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขทัย ๒๓ เลดวัฒนา
กำแพง ๒๖๐๓๙๖

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรียน ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพรหมราช

ด้วย นางสาวพิมพ์วิศา เดชครุฑ นิสิตระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา แผนกวิชาศิลปการละครศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติจัดทำปริญญานิพนธ์ในหัวข้อ "การพัฒนาการเขียนรู้ท้องถิ่นเรื่องการนวดพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา" นั้น

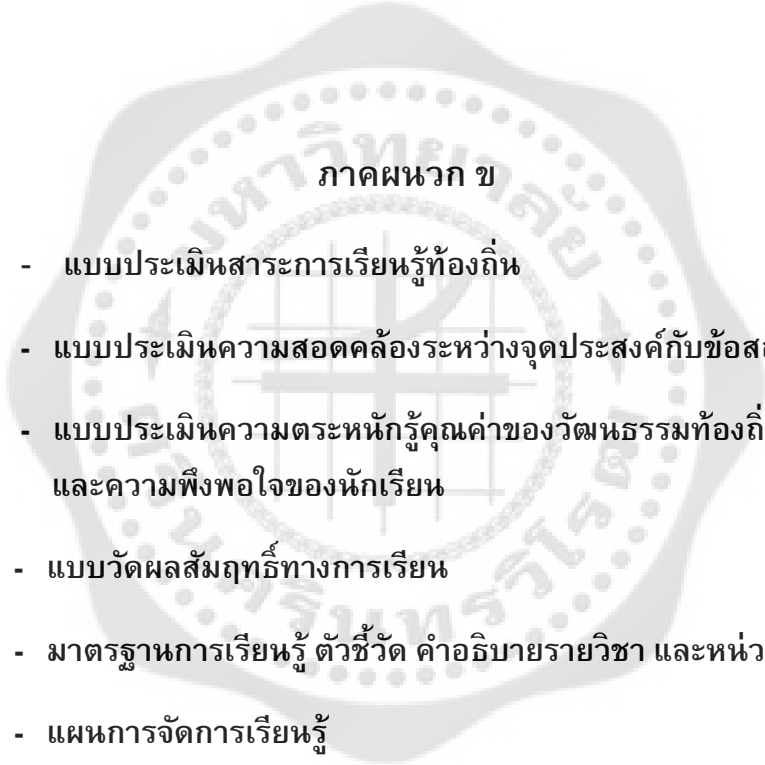
เพื่อให้การจัดทำปริญญานิพนธ์ของนิสิตบรรลุผลสำเร็จ คณะศิลปกรรมศาสตร์พิจารณาเห็นว่า อาจารย์มาลี จิรายุพงศ์ ซึ่งเป็นบุคลากรในหน่วยงานของท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอเรียนเชิญ อาจารย์มาลี จิรายุพงศ์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้กับ

นางสาวพิมพ์วิศา เดชครุฑ เพื่อประโยชน์ในการสนับสนุนงานวิจัยเพื่อการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้แทนศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรณวี.ชม)
คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์

ภาคผนวก ข

- แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
- แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ
- แบบประเมินความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียน
- แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น

เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

คำชี้แจง :

แบบประเมินฉบับนี้เป็นแบบประเมินสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์ให้ท่านซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องเพียงใด

ระดับการประเมิน	5	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เหมาะสมมากที่สุด
	4	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เหมาะสมมาก
	3	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เหมาะสมปานกลาง
	2	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เหมาะสมน้อย
	1	หมายถึง	มีความสอดคล้อง/เหมาะสมน้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
ตัวชี้วัด					
1. กำหนดตัวชี้วัดชัดเจน					
2. สอดคล้องกับเนื้อหา					
3. ระบุพฤติกรรมได้ชัดเจน					
เนื้อหา					
4. สอดคล้องกับตัวชี้วัด					
5. เนื้อหาเหมาะสมและสอดคล้องกับท้องถิ่น					
6. เนื้อเรื่องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
7. ตรงตามเนื้อหาวิชา					
8. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด					
9. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
10. สาระของเรื่องมีประโยชน์ต่อผู้เรียน					
11. เรียบเรียงเนื้อหาได้ดี					
12. สำนวนภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน					
13. มีความยากง่ายพอเหมาะ					
14. มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน					

15. เนื้อหามีความถูกต้องและเป็นจริง					
รายการประเมิน	ระดับการประเมิน				
	5	4	3	2	1
<u>การนำเสนอกระบวนการเรียนรู้</u>					
16. สอดคล้องกับเนื้อหา					
17. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับตัวชี้วัด					
18. กิจกรรมเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน					
19. กิจกรรมเป็นไปตามลำดับขั้นตอน					
20. ได้รับความสนใจของผู้เรียน					
21. เหมาะสมกับเวลา					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อสอบ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

คำชี้แจง: ให้ท่านพิจารณาข้อสอบต่อไปนี้ว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ดังนี้

+1 หมายถึง เห็นใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

0 หมายถึง ไม่เห็นใจว่าข้อสอบสอดคล้องกับจุดประสงค์

-1 หมายถึง เห็นใจว่าข้อสอบไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณาความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
1.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	1.เล่าประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้	1. กลุ่มชนชาติพันธุ์ใดที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดนครราชสีมา			
		ก. กลุ่มไท-อีสาน			
		ข. กลุ่มไท-จีน			
		ค. กลุ่มไท-เขมร			
		ง. กลุ่มไท-โคราช			
		2. อาชีพเดิมผู้ที่เล่นเพลงโคราชในสมัยเริ่มแรกคืออาชีพใด			
		ก. ทำไร่ทำนา			
		ข. เลี้ยงหม่อนไหม			
		ค. ปลูग्มันสำปะหลัง			
		ง. ทำไร่อ้อย			
		3. การเล่นเพลงโคราชในงานฉลองอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีมีมาตั้งแต่พ.ศ.ใด			
		ก. พ.ศ.2394			
		ข. พ.ศ.2477			
		ค. พ.ศ.2456			
		ง. พ.ศ.2544			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
1.ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	1.บอกความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้	4. นายหรี บ้านสวนฆ่าเล่นเพลงโคราชในงานเปิดถนนจอมสุรางค์ยาตร์เพื่ออะไร			
		ก. เพื่อรับเสด็จพระราชดำเนินสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ			
		ข. เพื่อถวายคุณย่าโม			
		ค. เพื่อพัฒนาเพลงโคราช			
		ง. เพื่อเก็บสิ่งศักดิ์สิทธิ์			
2.การเขียนเพลงร้องเพลงโคราช	1.อธิบายลักษณะการเขียนเพลงโคราชได้	5. จงเลือกคำที่ถูกต้องเหมาะสมเติมลงในช่องว่าง “ท่านบังร้อนให้ไทยร่มใครไม่_____เหมือนไทยเรา”			
		ก. นิยม			
		ข. รื่นรมย์			
		ค. น่าชม			
		ง. เหมาะสม			
		6. จงเรียงประโยคให้ถูกต้องสมบูรณ์			
		1. บ้างเลี้ยงปลาทำสระทำบ่อ			
		2. เชื้อนลำพระเพลิงน้ำใส			
		3. ไหลล้นชลประทาน			
		4. ทำให้ชาวบ้านสุขสบาย			
		ก. 1 3 2 4			
		ข. 1 3 4 2			
		ค. 2 3 4 1			
		ง. 2 3 1 4			
		7. ข้อใดถูกต้องที่สุด			
		ก. เพลงโคราชเป็นเพลงสำเนียงอีสาน			
		ข. เพลงโคราชเป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวไทโคราช			
		ค. เพลงโคราชใช้เล่นเฉพาะการเก็บนเท่านั้น			
		ง. การร้องเพลงโคราชต้องใช้ดนตรี			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2.การเขียน เพลงร้องเพลง โคราช	2.อธิบายลักษณะการ ร้องเพลงโคราชได้	8. ข้อใดถูกต้องที่สุด			
		ก. นิยมใช้ผู้หญิงในการเล่นเพลงโคราช			
		ข. เพลงโคราชดั้งเดิมเป็นเพลงที่ไม่มี ดนตรีประกอบ			
		ค. การเล่นเพลงโคราชใช้เฉพาะการแก้ บนเท่านั้น			
		ง. เพลงโคราชใช้แสดงเฉพาะงานมงคล เท่านั้น			
		9. เพลงที่ฝ่ายหญิงจะถามถึงครอบครัว อาชีพ สุขทุกข์ ตามบริบทของการพบปะ กัน			
		ก. เพลงเชิญ			
		ข. เพลงเปรียบ			
		ค. เพลงถามข่าว			
		ง. เพลงขอรัก			
		10. เพลงที่ฝ่ายหญิงจะถามตัวหรือทำทนาย ฝ่ายชายให้สนุกสนาน			
		ก. เพลงเปรียบ			
		ข. เพลงถามข่าว			
		ค. เพลงขอรัก			
		ง. เพลงไหว้ครู			
		11. เพลงที่ฝ่ายชายจะว่าเพื่อให้ฝ่ายหญิง ลงมาเพื่อว่าเพลง			
		ก. เพลงเชิญ			
		ข. เพลงเปรียบ			
		ค. เพลงถามข่าว			
		ง. เพลงไหว้ครู			

	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
2.การเขียน เพลงร้องเพลง โคราช	2.อธิบายลักษณะการ ร้องเพลงโคราชได้	12. เพลงที่ว่าพร้อมทั้งระลึกถึง ผู้ที่ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้			
		ก. เพลงเชิญ			
		ข. เพลงเปรียบ			
		ค. เพลงขอภัย			
		ง. เพลงไหว้ครู			
		13. ข้อใดถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับเพลงท่วง (ทักท้วง)			
		ก. ฝ่ายหญิงจะทักท้วงจุดเด่นของฝ่าย ชาย			
		ข. ฝ่ายหญิงจะทักท้วงจุดด้อยของฝ่าย ชาย			
		ค. ฝ่ายชายจะทักท้วงจุดเด่นของฝ่าย หญิง			
		ง. ฝ่ายชายจะทักท้วงจุดด้อยของฝ่าย หญิง			
		14. เพลงที่ศิษย์ร้องเพื่อให้ครูเพลงใช้ในการ พิจารณาก่อนจะรับเป็นศิษย์คือเพลงใด			
		ก. เพลงเชิญ			
		ข. เพลงก้อม			
		ค. เพลงไหว้ครู			
		ง. เพลงถามข่าว			
		15. ขั้นตอนที่ฝ่ายชายขึ้นเวทีเพื่อบอกเกริ่น ให้รู้ว่ามีการเล่นเพลงโคราช เรียกว่าอะไร			
		ก. กล่าวนำ			
		ข. ประกาศ			
		ค. ว่าโอ่งการ			
		ง. การว่าเพลงเชิญ			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
3.ลักษณะท่ารำ	1.อธิบายความหมายของท่ารำการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้	16. สำนวนภาษาโคราชที่ว่า “ปากเปือยละช่องแต่มือไม่วางขาม” มีความหมายว่าอะไร			
		ก. พุดดีเป็นศรีแก่ปาก			
		ข. ปากกัดตีนถีบ			
		ค. ปากกับใจไม่ตรงกัน			
		ง. ปากไม่อยู่สุข			
		17. ท่ารำที่เป็นท่าพื้นฐานของเพลงโคราชคือท่าใด			
		ก. ท่าช้างเทียมแม่			
		ข. ท่ายอง			
		ค. ท่าประจัญบาน			
		ง. ท่าปลาไหลพันพวง			
		18. “ฝ่ายชายจะทำมือกระดองออกตามทิศทางที่ถูกปิด ลักษณะคล้ายถูกปิดออกอย่างแรง” คือท่ารำใด			
		ก. ท่าประจัญบาน			
		ข. ท่าช้างเทียมแม่			
		ค. ท่าปลาไหลพันพวง			
		ง. ท่าจิก			
		19. “ฝ่ายหญิงจะยืนเอียงหน้าฝ่ายชายเกือบชิดกัน มือทั้งสองฝ่ายจะรำซ้อนขึ้น-ลงพร้อมกัน” คือท่ารำใด			
		ก. ท่าประจัญบาน			
		ข. ท่าช้างเทียมแม่			
		ค. ท่าปลาไหลพันพวง			
		ง. ท่าจิก			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
4.รูปแบบการ แสดงเครื่อง แต่งกายโอกาส ที่ใช้ในการ แสดง	1.อธิบายรูปแบบการ แสดงพื้นบ้านเพลง โคราชได้	20. นักแสดงเพลงโคราชยกมือด้านใดด้าน หนึ่งขึ้นป้องหู โดยทำมือลักษณะอูมๆ กระทำ เพื่อสิ่งใดเป็นสำคัญ			
		ก. เพื่อให้ได้ยินเสียงตัวเอง			
		ข. คอยปกป้องฝ่ายชาย			
		ค. ให้จังหวะในการว่าเพลง			
		ง. เป็นลีลาทำรำเพื่อให้เกิดความ สวยงาม			
		21. นักแสดงที่เป็นผู้เล่นเพลงโคราชเรียกว่า อะไร			
		ก. ครูเพลง			
		ข. หมอลำกลอน			
		ค. หมอเพลง			
		ง. นักร้องเพลงโคราช			
		22. การเล่นเพลงโคราช นิยมใช้นักแสดง จำนวนกี่คน			
		ก. ชาย 2 หญิง 2			
		ข. ชาย 1 หญิง 1			
		ค. ชาย 2 หญิง 1			
		ง. ชาย 1 หญิง 3			
		23. การโอ้ จะทำช่วงใดของการเล่นเพลง โคราช			
		ก. เป็นช่วงๆตลอดทั้งเพลง			
		ข. เมื่อจบการว่าเพลง			
		ค. เฉพาะการขึ้นกลอนแรก			
		ง. เฉพาะก่อนจบการว่าเพลง			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
4.รูปแบบการ แสดงเครื่อง แต่งกายโอกาส ที่ใช้ในการ แสดง	1.อธิบายรูปแบบการ แสดงพื้นบ้านเพลง โคราชได้	24. ข้อใดถูกต้องที่สุด			
		ก. เพลงโคราชนิยมเล่นบนเวทีใหญ่ๆ			
		ข. เพลงโคราชดั้งเดิมมีฉากประกอบการ ว่าเพลง			
		ค. เพลงโคราชดั้งเดิมไม่มีฉาก ประกอบการว่าเพลง			
		ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง			
		25. เพลงโคราชสามารถใช้เล่นในโอกาสใดได้ โดยถือว่าไม่ผิดแบบแผน			
		ก. งานมงคล			
		ข. งานอวมงคล			
		ค. งานแก้บน			
		ง. ถูกทุกข้อ			
	2.อธิบายรูปแบบ เครื่องแต่งกายของ การแสดงพื้นบ้าน เพลงโคราชได้	26. ข้อใดถูกต้องที่สุด			
		ก. นักแสดงเพลงโคราชผู้หญิงนิยมใส่ ผ้าถุงสีสนับทึบ			
		ข. นักแสดงเพลงโคราชผู้ชายนิยมใส่ เสื้อคอกลมรัดรูป			
		ค. นักแสดงเพลงโคราชทั้งผู้หญิงและ ผู้ชายใช้ผ้าขาวม้าคาดเอว			
		ง. นักแสดงเพลงโคราชทั้งผู้หญิงและ ผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน			
		27. นักแสดงเพลงโคราชแรกเริ่มใช้ผ้าแบบใด ในการนุ่งเป็นผ้าโจงกระเบน			
		ก. ผ้าหางกระรอก			
		ข. ผ้าม่วง			
		ค. ผ้ายก			
		ง. ถูกทั้งข้อ ก.และข.			

เนื้อหา	จุดประสงค์	ข้อสอบ	ผลการพิจารณา ความสอดคล้อง		
			+1	0	-1
5.ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	1.อธิบายลักษณะดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	28. การแสดงดนตรีประกอบการว่าเพลงโคราชที่มีทางเครื่องเรียกว่าอะไร			
		ก. เพลงโคราชร่วมสมัย			
		ข. เพลงโคราชสมัยใหม่			
		ค. เพลงโคราชประยุกต์			
		ง. เพลงโคราชดัดแปลง			
		29. ปัจจุบันภาษาที่ใช้ในเพลงโคราชเป็นแบบใด			
		ก. ภาษากลางสำเนียงโคราช			
		ข. ภาษากลางสำเนียงอีสาน			
		ค. ภาษาอีสานสำเนียงโคราช			
		ง. ภาษาโคราชสำเนียงอีสาน			
		30. ปัจจุบันการเล่นเพลงโคราชบริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีนิยมเล่นเพื่ออะไรเป็นสำคัญ			
		ก. อวดลีลาทำรำ			
		ข. ฝึกฝนการแสดง			
		ค. ประชันฝีมือ			
		ง. แก่บ้าน			

แบบประเมินความตระหนักรู้คุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและความพึงพอใจของนักเรียน
 หลังจากใช้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนวัดพรหมราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย อายุ.....ปี

คำชี้แจง

1.แบบประเมินนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำข้อมูลไปสรุปผลในการทำวิจัยเท่านั้นและไม่ส่งผลกระทบ
 ใดๆ ต่อนักเรียน

2.ให้นักเรียนประเมินโดยทำเครื่องหมาย ในช่องว่างตามระดับคะแนนต่อไปนี้
 (5 = มากที่สุด) (4 = มาก) (3 = ปานกลาง) (2 = เล็กน้อย) (1 = น้อยมาก)

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชนักเรียนมีความรู้สึกภาคภูมิใจ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น					
2.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนได้รับความรู้และเกิด ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นว่ามีประโยชน์และสร้าง คุณค่าทางจิตใจได้					
3.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนตระหนักในคุณค่า ของวัฒนธรรมท้องถิ่น <u>เพิ่มขึ้น</u>					
4.	<u>หลัง</u> การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับ การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช <u>เพิ่มขึ้น</u>					
5.	นักเรียนคาดว่าจะสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดง พื้นบ้านเพลงโคราชสู่บุคคลที่นักเรียนรู้จักได้					

ข้อ	ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
6.	การเรียนรู้หลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช มีความเหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน					
7.	นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช					
8.	นักเรียนต้องการให้มีการนำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน					

ความคิดเห็นเพิ่มเติม/ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. กลุ่มชนชาติพันธุ์ใดที่ใหญ่ที่สุดของเมืองนครราชสีมา
 - ก. กลุ่มไท-อีสาน
 - ข. กลุ่มไท-จีน
 - ค. กลุ่มไท-เขมร
 - ง. กลุ่มไท-โคราช
2. เพลงก๋อ้ม หมายถึง เพลงประเภทใดในภาษาโคราช
 - ก. เพลงสั้นๆ ใช้สำหรับว่าโต้ตอบ
 - ข. เพลงที่ใช้เพื่อฝึกการโอ้ เอื้อนลูกคอ
 - ค. เพลงรำสำหรับรำเกี่ยวฝ่ายหญิง
 - ง. เพลงสำหรับเป่าคาถาหมานิยม
3. ปัจจุบันภาษาในเพลงโคราชเป็นแบบใด
 - ก. ภาษากลางสำเนียงโคราช
 - ข. ภาษากลางสำเนียงอีสาน
 - ค. ภาษาอีสานสำเนียงโคราช
 - ง. ภาษาโคราชสำเนียงอีสาน

4. การแสดงดนตรีประกอบการว่าเพลงโคราชมีหางเครื่องเรียกว่าอะไร
 - ก. เพลงโคราชร่วมสมัย
 - ข. เพลงโคราชสมัยใหม่
 - ค. เพลงโคราชประยุกต์
 - ง. เพลงโคราชดัดแปลง
5. การเล่นเพลงโคราช นิยมใช้นักแสดงจำนวนกี่คน
 - ก. ชาย 2 หญิง 2
 - ข. ชาย 1 หญิง 1
 - ค. ชาย 2 หญิง 1
 - ง. ชาย 1 หญิง 3
6. การเดินไปมาอย่างไม่มีจุดหมาย ในภาษาโคราชเรียกว่าอะไร
 - ก. เดินโหม่งๆ
 - ข. เดินห่วย
 - ค. เดินเหินแะเหินแห่
 - ง. เดินหำระหำห่วย
7. สำนวนภาษาโคราชที่ว่า “ปากเปื้อลชะช่องแต่มือไม่วางชาม” มีความหมายว่าอะไร
 - ก. พุดดีเป็นศรีแก่ปาก
 - ข. ปากกัดตีนถีบ
 - ค. ปากกับใจไม่ตรงกัน
 - ง. ปากไม่อยู่สุข

8. การเล่นเพลงโคราชบริเวณอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีนิยมเล่นเพื่ออะไรเป็นสำคัญ
 - ก. อวดลีลาท่ารำ
 - ข. ฝึกฝนการแสดง
 - ค. ประชันฝีมือ
 - ง. แก่น
9. นักแสดงที่เป็นผู้เล่นเพลงโคราชเรียกว่าอะไร
 - ก. ครูเพลง
 - ข. หมอลำกลอน
 - ค. หมอเพลง
 - ง. นักร้องเพลงโคราช
10. ขั้นตอนที่ฝ่ายชายขึ้นเวทีเพื่อบอกเกริ่นให้รู้ว่ามีการเล่นเพลงโคราช เรียกว่าอะไร
 - ก. กล่าวนำ
 - ข. ประกาศ
 - ค. ว่าโองการ
 - ง. การว่าเพลงเชิญ
11. ข้อใดถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับเพลงท่วง (ทักท่วง)
 - ก. ฝ่ายหญิงจะทักท่วงจุดเด่นของฝ่ายชาย
 - ข. ฝ่ายหญิงจะทักท่วงจุดด้อยของฝ่ายชาย
 - ค. ฝ่ายชายจะทักท่วงจุดเด่นของฝ่ายหญิง
 - ง. ฝ่ายชายจะทักท่วงจุดด้อยของฝ่ายหญิง

12. เพลงที่ศิษย์ร้องเพื่อให้ครูเพลงใช้ในการพิจารณาก่อนจะรับเป็นศิษย์คือเพลงใด
 - ก. เพลงเชิญ
 - ข. เพลงก้อม
 - ค. เพลงไหว้ครู
 - ง. เพลงถามข่าว
13. ข้อใดถูกต้องที่สุด
 - ก. นักแสดงเพลงโคราชผู้หญิงนิยมใส่ผ้าถุงสีสนับทึบ
 - ข. นักแสดงเพลงโคราชผู้ชายนิยมใส่เสื้อคอกลมรัดรูป
 - ค. นักแสดงเพลงโคราชทั้งผู้หญิงและผู้ชายใช้ผ้าขาวม้าคาดเอว
 - ง. นักแสดงเพลงโคราชทั้งผู้หญิงและผู้ชายนุ่งผ้าโจงกระเบน
14. นักแสดงเพลงโคราชยกมือด้านใดด้านหนึ่งขึ้นป้องหู โดยทำมีลักษณะอูมๆ กระทำเพื่อสิ่งใดเป็นสำคัญ
 - ก. เพื่อให้ได้ยินเสียงตัวเอง
 - ข. คอยปิดป้องฝ่ายชาย
 - ค. ให้จังหวะในการว่าเพลง
 - ง. เป็นลีลาทำรำเพื่อให้เกิดความสวยงาม
15. การโอ้ จะทำช่วงใดของการเล่นเพลงโคราช
 - ก. เป็นช่วง ๆ ตลอดทั้งเพลง
 - ข. เมื่อจบการว่าเพลง
 - ค. เฉพาะการขึ้นกลอนแรก
 - ง. เฉพาะก่อนจบการว่าเพลง

16. ทำรำที่เป็นท่าพื้นฐานของเพลงโคราช คือท่าใด
- ก. ท่าช้างเทียมแม่
 - ข. ท่าย่อ
 - ค. ท่าประจัญบาน
 - ง. ท่าปลาไหลพันพวง
17. “ฝ่ายชายจะทำมือกระดอนออกตามทิศทางที่ถูกปิด ลักษณะคล้ายถูกปิดออกอย่างแรง” คือท่ารำใด
- ก. ท่าประจัญบาน
 - ข. ท่าช้างเทียมแม่
 - ค. ท่าปลาไหลพันพวง
 - ง. ท่าจิก
18. จงเลือกคำที่ถูกต้องเหมาะสมเติมลงในช่องว่าง
“ท่านบั้งร้อนให้ไทยร่ม ใครไม่_____เหมือนไทยเรา”
- ก. อาศรม
 - ข. รื่นรมย์
 - ค. คารม
 - ง. อบรม
19. จงเรียงประโยคให้ถูกต้องสมบูรณ์
- 1. ดินลึงค่างปางชะนี้
 - 2. ใจผ่องผุดนุชนาถ
 - 3. ธรรมชาติเป็นไฉน

4. เสี่ยงวิหคนกไฟพร

ก. 1 3 2 4

ข. 1 3 4 2

ค. 2 3 4 1

ง. 2 3 1 4

20. ข้อใดถูกต้องที่สุด

ก. เพลงโคราชเป็นเพลงสำเนียงอีสาน

ข. เพลงโคราชเป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวไทโคราช

ค. มดจ้อย ในภาษาโคราชหมายถึง มดตัวเล็ก ๆ

ง. การร้องเพลงโคราชต้องใช้ดนตรีประกอบเป็นสำคัญ

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และหน่วยการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 2.2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่าของดนตรี

ตัวชี้วัด

มาตรฐานที่ 2.2 อ่าน เขียนบทเพลง ร้องเพลงโคราช

คำอธิบายรายวิชา

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายวิชา การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

จำนวน 16 ชั่วโมง

การศึกษาความเป็นมา และความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ในการแสดง ลักษณะท่าร่า และสามารถแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเพลงโคราชได้

เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช สืบทอดการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชที่ควรอนุรักษ์และเผยแพร่ต่อไป

หน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	เวลา
	ก่อนเรียน	
1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของเพลงโคราช	2 ชั่วโมง
2	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	6 ชั่วโมง
3	ลักษณะท่าร่าเพลงโคราช	4 ชั่วโมง
4	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้	2 ชั่วโมง
5	ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน	1 ชั่วโมง
6	การนำเสนอผลงาน	1 ชั่วโมง
	หลังเรียน	
	รวม	16 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1	เรื่องประวัติความเป็นมาและความสำคัญ	เวลาเรียน 2 ชั่วโมง
วันที่สอน	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	

เป้าหมาย

ด้านความรู้

ประวัติความเป็นมาการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

อธิบายประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

เพลงโคราช เป็นเพลงประจำถิ่นเมืองนครราชสีมาของกลุ่มวัฒนธรรมไทโคราช ที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นเพลงปฏีพาทย์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง คือไม่มีดนตรีประกอบและร้องด้วยภาษาโคราช มีภาษาที่คมคาย สีสาวการร้อง และการร่ำอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น นิยมแสดงในงานมงคล และในการแก้บนท้าวสุรนารี

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. เล่าประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้
2. อธิบายความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้

สาระการเรียนรู้

ประวัติความเป็นมาการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครู และวิทยากรท้องถิ่น ร่วมกันสนทนารูปแบบการแสดงประเภทต่างๆ รวมทั้งลักษณะของการแสดงพื้นบ้าน นักเรียนคิดว่าการแสดงพื้นบ้านมีลักษณะอย่างไร
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. นักเรียน ครู และวิทยากรท้องถิ่น ร่วมกันสนทนากันเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านที่มีอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา
2. ครูให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
3. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช หลังจากนั้นครูให้นักเรียนแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม แล้วให้แต่ละกลุ่มไปศึกษาจากใบความรู้เรื่องประวัติความเป็นมาของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานหน้าชั้นเรียน
4. ให้นักเรียนดู วิดีทัศน์ การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
5. ครูอธิบายเรื่องประวัติความเป็นมา และความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช โดยเพิ่มเติมว่ามีประวัติที่มา เรื่องเล่า ตำนาน ความเชื่อ แล้วให้นักเรียนบันทึกลงสมุด
6. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปทเรียนประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง ประวัติความเป็นมาการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
2. วิดีทัศน์การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
3. แบบฝึกหัด

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบฝึกหัด

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	เวลาเรียน 6 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2	เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช	เวลาเรียน 6 ชั่วโมง
วันที่สอน	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	

เป้าหมาย

ด้านความรู้

เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการความรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

อธิบายและปฏิบัติเขียนเพลง ร้องเพลงโคราช

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

เพลงโคราช เป็นเพลงปฏิพากย์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของตนเอง ร้องด้วยภาษาโคราช มีภาษาที่คมคาย ลีลาการร้อง และการร่ำอันเป็นอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น นิยมแสดงในงานมงคล และในการแก้บนทำนุทำขวัญ การเขียนเพลง หมายถึง การแต่งเพลงโคราชไว้ล่วงหน้ามีลักษณะ ทำนองง่าย ๆ และซ้ำ ๆ เนื้อร้องอาจจะสั้นหรือยาวก็ได้ ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชน ในรูปแบบของกลอนเพลง กำหนดจังหวะ และมีสัมผัสสระกลอนเพลงหลายรูปแบบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการเขียนเพลงโคราชเบื้องต้นได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถเขียนเพลงโคราชเบื้องต้นได้

3. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการร้องเพลงโคราชเบื้องต้นได้
4. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถร้องเพลงโคราชเบื้องต้นได้

สาระการเรียนรู้

เขียนเพลง ร้องเพลงโคราช

ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครู และวิทยากรท้องถิ่น ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับลักษณะของเพลงโคราช
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาจากใบความรู้ เรื่องบทร้องของเพลงโคราช
2. ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต และซักถามครูและวิทยากรท้องถิ่น
3. ครูและวิทยากรท้องถิ่นอธิบายลักษณะของเนื้อร้องกลอนเพลง สัมผัสสระกลอนเพลง
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มและทดลองแต่งกลอนเพลงแบบง่าย และให้เพื่อนในชั้นเรียน ครูและวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันซักถามและตรวจสอบความถูกต้อง
5. นักเรียนนำเพลงโคราชที่ร่วมกันแต่งขึ้นฝึกหัดร้องกันภายในกลุ่มโดยมีครูและวิทยากรท้องถิ่นสอนและร่วมสังเกตการณ์

ขั้นสรุป

ครู วิทยากรท้องถิ่นและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนการเขียนเพลง และร้องเพลงโคราช

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้เรื่อง การเขียนเพลง และร้องเพลง
2. แบบฝึกหัด

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. ตรวจสอบแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบฝึกหัด

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3	ลักษณะทำรำเพลงโคราช	เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3	ลักษณะทำรำเพลงโคราช	เวลาเรียน 4 ชั่วโมง
วันที่สอน	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	

เป้าหมาย

ด้านความรู้

ลักษณะทำรำเพลงโคราช

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการความรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

อธิบายและปฏิบัติลักษณะทำรำเพลงโคราช

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

ทำรำของเพลงโคราช มีท่าพื้นฐานของท่ารำทุกท่าคือ ท่าจิก ท่าย่อ ท่าประจัญบาน จะใช้รำกับเพลงรบ เพลงเร็ว แต่ทุกท่าการรำของเพลงโคราชสามารถปรับเปลี่ยนจากท่าพื้นฐาน และจะรำต่อเนื่องกันได้ทุกท่า แต่การรำจะประกอบกับบุคลิกและเอกลักษณ์ของแต่ละคน และช่วงจังหวะของอารมณ์ผู้ชมอีกด้วย แต่สิ่งสำคัญคือไม่ว่าจะทำไหน การก้าวเดินหน้า ถอยหลัง การย่อ ยืด ยก แขน ขา จะทำพร้อมเพรียงกัน และการจับนิ้วบิดข้อมือก็จะดูอ่อนช้อยสวยงาม

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะท่ารำเพลงโคราชเบื้องต้นได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติท่ารำเพลงโคราชเบื้องต้นได้

สาระการเรียนรู้

ลักษณะท่ารำเพลงโคราช

ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครูและวิทยากรท้องถิ่น ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับลักษณะของทำรำเพลงโคราช
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาลักษณะทำรำจากวีดิทัศน์และวิทยากรท้องถิ่นของเพลงโคราช
2. ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต และซักถามครูและวิทยากรท้องถิ่น
3. ครูและวิทยากรท้องถิ่นอธิบายลักษณะลักษณะทำรำของเพลงโคราช
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มฝึกหัดทำรำเพลงโคราชเบื้องต้น ร่วมกับครูและวิทยากรท้องถิ่น
5. นักเรียนทำการแสดงลักษณะทำรำของเพลงโคราชเบื้องต้นหน้าชั้นเรียน
6. นักเรียนทำการแสดงทำรำเพลงโคราชเบื้องต้นร่วมกับการร้องเพลงโคราช โดยมีครูและวิทยากรท้องถิ่นร่วมสังเกตการณ์

ขั้นสรุป

ครู วิทยากรท้องถิ่นและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนลักษณะทำรำเพลงโคราช

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์อธิบายลักษณะทำรำเพลงโคราช

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4	รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ เวลาเรียน 2 ชั่วโมง	
วันที่สอน	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	

เป้าหมาย

ด้านความรู้

รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการความรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

อธิบายและปฏิบัติรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

เพลงโคราชเป็นเพลงพื้นบ้านประจำถิ่นของชาวโคราช เป็นเพลงปฐพีพากย์ (โต้ตอบ) ที่ไม่มีดนตรีประกอบ การขับร้องเหมือนเพลงพื้นบ้านไปภาคอื่นๆ แต่มีความสนุกสนานด้วยภาษาที่คมคาย ลีลาการร้อง และการรำที่กระชับใจชาวโคราชมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นการขับร้องเกี่ยวข้องกับระหว่างหญิงชาย โดยอาศัยปฏิภาณของหมอลำเพลงเป็นสำคัญ ระยะเวลาเพลงโคราชนั้นเนื้อร้องและทำนองไม่มีระเบียบแบบแผนบางครั้งไม่มีการแต่งไว้ล่วงหน้ามีทำนองง่ายๆ และซ้ำๆ เนื้อร้องอาจจะสั้นหรือยาวก็ได้เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน ต่อมาพัฒนารูปแบบของกลอนเพลงกำหนดจังหวะ และมีสัมผัสสระกลอนเพลงมีหลายรูปแบบ เพลงโคราช แต่เดิมจะอุทิศด้วยภาษาโคราชที่เข้าไปกระทบจิตใจ อารมณ์และความรู้สึกของชาวโคราชได้อย่างชัดเจน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถอธิบายรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ได้

สาระการเรียนรู้

รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้

ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครูและวิทยากรท้องถิ่น ร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาารูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้จากวีดิทัศน์และ วิทยากรท้องถิ่นของเพลงโคราช
2. ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต และซักถามครูและวิทยากรท้องถิ่น
3. ครูและวิทยากรท้องถิ่นอธิบายรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มทำแบบฝึกหัดรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้
5. นักเรียนแบ่งกลุ่มทำการอธิบายรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้ หน้าชั้นเรียน
7. เพื่อนทำการซักถามและโต้ตอบกับระหว่างกลุ่ม โดยมีครูและวิทยากรท้องถิ่นร่วม สังเกตการณ์

ขั้นสรุป

ครู วิทยากรท้องถิ่นและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์อธิบายรูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย โอกาสที่ใช้
2. แบบฝึกหัด

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบฝึกหัด

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
 วันที่สอน วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เป้าหมาย

ด้านความรู้

ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการความรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

อธิบายดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

ปัจจุบันเพลงโคราชได้มีการนำเครื่องดนตรีไฟฟ้ามาใช้ และนำเพลงลูกทุ่งมาร้องแทนบทเจรจาเพื่อให้เกิดความสนุกสนาน มีหางเครื่องประกอบการร้อง แทนบทเจรจา เนื้อหาที่ใช้แสดงเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบันได้
2. อธิบายดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบันได้

สาระการเรียนรู้

ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

ภาระงาน/ชิ้นงาน

แบบฝึกหัด

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครู และวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนศึกษาจากวีดิทัศน์เกี่ยวกับดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบันได้
2. ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต และซักถามครูและวิทยากรท้องถิ่น
3. ครูและวิทยากรท้องถิ่นอธิบายลักษณะดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน
4. นักเรียนแบ่งกลุ่มทำแบบฝึกหัด ครูและวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันซักถามและตรวจสอบความถูกต้อง

ขั้นสรุป

ครู วิทยากรท้องถิ่นและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. วีดิทัศน์ดนตรีและลักษณะการแสดงเพลงโคราชในปัจจุบัน
2. แบบฝึกหัด

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. ตรวจแบบฝึกหัด

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบฝึกหัด

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น	เรื่องการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
หน่วยการเรียนรู้ที่ 6	การนำเสนอผลงาน	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6	การนำเสนอผลงาน	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
วันที่สอน	วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....	

เป้าหมาย

ด้านความรู้

การนำเสนอผลงาน

ด้านทักษะกระบวนการ

กระบวนการความรู้ และความเข้าใจ

กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์

กระบวนการกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ใฝ่เรียนรู้เกี่ยวกับนาฏศิลป์พื้นบ้านที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้อง

สาระสำคัญ

เพลงโคราช เป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่มีอัตลักษณ์เป็นแบบเฉพาะของจังหวัดนครราชสีมา ที่ได้แสดงถึงตัวตนและสะท้อนถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน ก่อให้เกิดการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านแก่เยาวชน เพื่อให้เข้าใจความเป็นมาและความสำคัญ อนุรักษ์ สืบทอด เห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
2. อธิบายและสามารถนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราชได้

สาระการเรียนรู้

การนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ภาระงาน/ชิ้นงาน

การนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. นักเรียน ครู และวิทยากรท้องถิ่นร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช
2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้

ขั้นสอน

1. ครูให้นักเรียนฝึกซ้อมการแสดงบนเวที
2. ให้นักเรียนตั้งข้อสังเกต ชักถามครูและวิทยากรท้องถิ่น
3. ครูและวิทยากรท้องถิ่นให้คำแนะนำและแก้ไขจุดบกพร่อง
4. นักเรียนแสดงผลงานบนเวที

ขั้นสรุป

ครู วิทยากรท้องถิ่นและนักเรียนร่วมกันสรุปการนำเสนอผลงานการแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

เวทีหอประชุมโรงเรียน

การวัดผลและประเมินผล

วิธีการวัดผลและประเมินผล

1. การสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล
2. การสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. การนำเสนอผลงาน

เครื่องมือวัดและประเมินผล

1. แบบสังเกตพฤติกรรม
2. แบบสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม
3. แบบให้คะแนนการนำเสนอผลงาน

ภาคผนวก ค

- ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC

ตาราง 14 ค่าความยากง่าย (P) และค่าอำนาจจำแนก (D) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	P	D
1	0.65	0.58
2	0.60	0.50
3	0.45	0.50
4	0.70	0.50
5	0.60	0.66
6	0.65	0.75
7	0.50	0.75
8	0.55	0.41
9	0.60	0.66
10	0.50	0.50
11	0.45	0.58
12	0.45	0.50
13	0.50	0.41
14	0.65	0.58
15	0.55	0.50
16	0.50	0.50
17	0.45	0.50
18	0.50	0.50
19	0.50	0.41
20	0.65	0.58

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.78

ภาคผนวก ง

- คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน สาระการเรียนรู้
ท้องถิ่นเรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ตาราง 16 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คนที่	ก่อนเรียน (Pretest) (20 คะแนน)		ก่อนเรียน (Posttest) (20 คะแนน)	
	คะแนน	เฉลี่ยร้อยละ	คะแนน	เฉลี่ยร้อยละ
1	10	50	18	90
2	12	60	19	95
3	12	60	19	95
4	13	65	16	80
5	10	50	17	85
6	9	45	19	95
7	10	50	20	100
8	13	65	20	100
9	10	50	19	95
10	13	65	20	100
11	14	70	20	100
12	13	65	20	100
13	8	40	19	95
14	9	45	16	80
15	13	65	17	85
16	6	30	18	90
17	13	65	19	95
18	7	35	18	90
19	10	50	17	75
$\bar{x}$	10.79		18.47	
เฉลี่ยร้อยละ		53.95		91.85
ละ	2.32		1.35	
S.D.				

ภาคผนวก จ

- ภาพกิจกรรมการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การแสดงพื้นบ้านเพลงโคราช

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล

นางสาวพัฒนัษิตา เดชครุฑ

วัน เดือน ปี เกิด

16 ตุลาคม 2530

สถานที่เกิด

จังหวัดสกลนคร

ที่อยู่ปัจจุบัน

43/242 หมู่บ้านพฤษาชี ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี

ตำแหน่งหน้าที่การงาน

นักวิชาการศึกษา

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2549

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขานาฏศิลป์ไทย
จาก วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

พ.ศ.2552

เกียรตินิยมอันดับ 1 ศิลปศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จาก คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ